

१००

पुर्खा दयक तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति
पिकाक-भक्तपुर नगरपालिका

पुर्खा दयक तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति

स्वयं

नेपाल संवत् १९४३ पोहेला श्व / २०७९ पुस १५ / 2022 Dec / ल्या: ७४, दौ:५

भक्तपुर नगरपालिकाको ७३औं स्थापना दिवसको अवसरमा
स्वप्न अस्पताल
नवनिर्मित भवन उदघाटन समारोह

Bhaktapur Sound

स्वप्न नगरपालिकाया ७३ कगू निःस्थाना दिं
या लभताय स्वप्न अस्पतालया उलेज्या

**पीन्यकगु नेपाल भाषा साहित्य तः मुंज्याया गवसालय
जूगु सम्हय बजी ज्या इवः सं (२०७९ पुस १ गते)**

**नगर ब्यागु ब्वनयकुथिपिनि दश्वी जूगु कासा धिं धिं बल्ला हौं जूगु न्याली
(२०७९ पुस ५ गते)**

; Dkfb sLo

@)&(k'; !%, c^as !)), jif%

न्हूगु सरकारपाखं जनतां छु आशा याय्गु ?

माओवादीया नायो प्रचण्ड न्हूगु गठबन्धनयाडः मनय् मरूकाथं प्रधानमन्त्री जुला । एमालेया समर्थनय् प्रधानमन्त्री जुम्हा प्रचण्डता राष्ट्रिय स्वतत्र पार्टी, जनमत पार्टी, नागरिक उन्मुक्ति पार्टी, स्वतन्त्र सांसदपुं नपां १६९ सांसदपिसं समर्थन यागु दाबी यागु दः । प्रधानमन्त्री जूगु लच्छिया दुनयं विश्वासया मत कायमःगु प्रावधान काथं संसदं समर्थन काय धुकः अःयाय्म्हा सरकारया पक्षखय् श्वः म्हा सांसद दै धाय्गु सिय दै ।

न्हूगु सरकारया हःनय् तःजःगु पहाड थें पंगः दाँ वयो च्वंगु दः । कृषि प्रधान देशय् न्ह्याब्लें देसी सः मरु, नाः छुय्गु व्यवस्था मरु । न्हियान्हिथं बुं सैगु अन्न म्हुवें जुजुं वांगु दः । फुक्क कृषिया उत्पादनय् आत्मनिर्भरजक मखु विदेशय् पिताछ्वय फैगु अपलं सम्भावना दयानं वा, छो, जाकी, दाल, (बुबः) तः थजगु नसात जक दाच्छिया अरबौतका दांया विदेशं न्याडः हय मःगु बाध्यता दः । वांगु आ.व. २०७८/०७९ खय् जक जाकी जक थयं मथयं ३० अर्ब तकाया, विदेशं न्याडः कःगु खः सा भारतं छो छ्वयो महःसेलिं नेपः या मैदा उद्योग, बिस्कुट, दाना उद्योगत वाथा वाथा कांगु खाँ नेपःमिपिसं मस्यगु मखु ।

स्वास्थ्यया लागा नं अथेहे बेहाल खानय् दः । आर्थिक उदारीकरणं याडः स्वास्थ्य थजगु आधारभूत आवश्यकता नपां निजी क्षेत्रया लाहातय् लाकः ब्यसेलिं अःगरिबपिसं वास याय मफैगु नपां अस्पतालय भर्ना जू पुं विरामीपिसं अस्पतालया धेबा पुलय् मफयो आत्महत्या याय मालिगु अवस्था दः । अलय् तः मिपुं व पहुँच दःपुं मनूतय्सं धःसा उपचार खर्चया नामय् करोडौ तका राज्यकोषं कायो उपचार याई । नेपालय्सं याय् फःगु सामान्य ल्वयया उपचार नपां विदेशय् वाडः उपचार खर्च राज्यकोषं काय्गु याडः च्वंगु दः । न्हपायाय्म्हा राष्ट्रपति रामवरण यादव, भलनाथ खनाल नपां अपलं उच्च पदस्थ अधिकारी पिनिगु नां श्वहे इवलय् दः ।

इलय ब्यलय बन्द हडताल जुइगुलिं नेपःया ब्वनामिपुं विदेशय् ब्वं वानय् गुलि लयतायो च्वन । अथे विदेशय् ब्वनय्ता एन.ओ.डी.कःपुं आ.व. २०७८/७९ खय् जक १ लाख १४ व प्यस व स्वीनेम्हा दःगु खाँ शिक्षा मन्त्रालय वैदेशिक महाशाखां पिब्वगु खः । च्वय्या शिक्षा काय्यालागिं नेपालं दाच्छिया अरबौ तका प्याहाँ वाडः च्वंगु दः ।

ज्या मदयो हिं प्यसः-डास ल्यासे ल्याम्होपुं विदेशे वाड च्वंगु दः । देशय् छुं चिज हे उत्पादन मरु । वैदेशिक रोजगारं छ्वयो हःगु रेमिटेन्सं देश चलय् याय्मःगु अवस्था दः । देश छुं नं इलय संकटया गालय् लः वानिगु अवस्था दः ।

न्हूगु गठबन्धन नपां तस्कं तामभ्राम याडः सिंहदरबार द्वहें वाम्हा प्रचण्डया हःनय् थजगु व मेमेगु अपलं पंगःत दाँ वयो च्वंगु दः । जनतां सु प्रधानमन्त्री जुला धाय्गु स्वयो नं जनताया समस्यात शिक्षा, स्वास्थ्य, त्वनय्गु नाः थजगु समस्यात ज्यंकय फैलाकी मफै दक बिचः याडः च्वनि । न्हपा नं तः क हे प्रधानमन्त्री जुय धुकम्हा प्रचण्ड हकनं सत्ताया सलाँग वांगु दः । खाँ बाँचा लक्षिण क्वँचाम्हा, म्हालिचां स्वयो मथां रंग हिलय् फःम्हा अवसरवादी, कथित जनयुद्धता धोखा ब्यम्हा धोखेबाज काथं सकसिनं म्हा स्यम्हा प्रचण्ड वांगु इलय स्वयो भिडः जनताया मन त्याकः ज्यासांसा जनतां छुं भाति विश्वास याई । श्व ब्वजा, छ्याला थजगु सरकार न्हपायाय्थें हे थःगुया लागिं जक ज्या साडः जूसा जनताया छुं भाति हे माग पू वानि मखु । मात्र प्रचण्ड स्वकः प्रधानमन्त्री जूला धाय्गु बाहेकं मेगु छुं हे जुइ मखु । थजगु कमजोर सरकारपाखं जनतां छु आशा याई ?

पिकाक-ख्वप नगरपालिका/सम्पादक-आशाकुमार चिकबञ्जार, डेस्कटप-धन लक्ष्मी त्यात, आवरण सज्जा-रेणु ध्वज, थाकू- भक्तपुर अफसेट प्रिन्टर्स फोन ल्याः ०१-६६९३०४३, ई-मेल- khwopapau@gmail.com

‘नाचगानया राजधानी : भक्तपुर’ छगू टिप्पणीया प्रकाशकीय

३० दाय पञ्चायती शासनकालय खप दे तस्कं हेबाय -चवाय याडः तःगु थाय खः । विकास व राजनैतिक लागा उब्बेया पञ्चायती सरकार पाखं शोषित व पीडित जूसां खप दे सांस्कृतिक लागाय तस्कं तः मि । थुगु लागाय दुग्यंक अध्ययन अनुसन्धान याय मः । श्वहे इवल्य, नेम्हा प्यम्हा देशं दुनय्या व देशं पिनय्या विद्वान - पिसं छुं भाति अध्ययन व अनुसन्धानया ज्या याय धुंगु जुल । थुकिया लिच्चः खः विद्वान जगदीश शम्शेर राणाया ‘नाचगानया राजधानीः भक्तपुर’ अल्य नाचगानको राजधानीः भक्तपुर’ हे खप देया कला व सांस्कृतिक लागाय क्वचाय्क यागु अध्ययन धःसा पक्का नं मखु ।

पृथ्वी नारायण शाहं स्वनिगलय हतालं त्याकः छातुंयाय धुकः, यँ देता राजधानी याय धुकः शाह वंशया ध्यान थाय तः क्वय् केगुलि जक वान । कला व संस्कृतिया विकासय उलि ध्यान मवां । १०४ दा जहाँनियाँ राणाशासन कालय थुगु लागाय जक मखु फुक्क लागा (शिक्षा, कला, संस्कृति व विकास) हे थप्प धायथें जूल । कला व संस्कृति विकास यायगु नामय अमिसं थःगु दरबारे जक लिंकुं जनताता छुं हे हिडके मबू ।

२००७ सालय ह्यूपा वसेलिं नाचगानय न्हूंगु पह खानय दत । सापारु बलय हेगु ख्यालं समसामयिक विषयले जक मखु राजनैतिक पक्ष व विपक्ष या नपां बयबय याडः विरोधया सः श्वयकल । २००७ साल निसं अः तकया सांस्कृतिक ज्या इवः ता नेव थल स्वय माली ।

१) २००७ - ०१७ साल तक : थुगु हिदाया दुनयँ जनतां थःगु मनया खाँ समाजय जुयो च्वंगु घटनात स्यलाक च्वसु बिय फत । उब्बेया पिब्वयासं अश्लितां अपः थाय कायो तःगु दः । फाकंदली, गाईचा म्येँ, लुसी प्याखं, कलौली प्याखं, कपायँ फ्यनयगु प्याखं, भालु प्याखं थजगु थीथी प्याखनय मतिनाया खाँ व मिसात मेलय वांगु खाँत दुथ्याडः च्वंगु दः ।

२) २०१७ साल लिपाः अजगु फुक्क प्याखनय थीथी पहःत दुथ्यात । दाछिया दुनय जुगु घटनात नं दुथ्याकल । विशेषकाथं खपया प्रगतिशील ल्यासे ल्याम्होपिसं थुकी न्हयलुवा जुयो ज्या सान । पुलांगु युगता सेवा यायगु नीति वहे प्रगतिशील ल्यासे ल्याम्होपिसं हछ्यात । गुकी च्वय न्हि थाडागु विधाखय न्हँ पहः वयो प्रतिक्रियाया मूना थें न्ह्याकल । भियतनामय अमेरिकी आक्रमणया विरोध, सुस्ताय भारतीय विस्तारवादया नीतिया विरोध, देया समसामयिक विषयत, भ्रष्टाचार, बजारभः थिकय जूगु, लाकः कगु राजनैतिक व मौलिक अधिकार लिता कायगु थी थी विषयया ख्याल हुलाप्याखं छुधा प्याखं तः पिकाल ।

विदेशी बस्तु न्हूंगु युगया सेवा यायगु मतिं पश्चिमेला (पर्दावाल) प्याखं त नं देश व समाजयजुयो वांगु घटनात कायो च्वयो क्यनयगु यात । ‘वर्गपरिचय’ ‘याकाकाय’ थुकिया दसु खः । वर्ग परिचय’ प्याखं नं समाजया वर्गया विश्लेषण याडः क्यंगु खः । जनताया शत्रु व मित्र वर्ग सु सु खः धायगु खाँ उकिं क्यनसा याकाकाय परिवारया याकाकाय जूसां देश व समाजया सेवा गथे याय फैं दक क्यंगु दः । अथेहे परिवर्तनवादी पिसं भक्तपुर नगरपञ्चायत (अः खप नगरपालिका) बहुमत कायो जनताया सेवाखय जुला । उकिया बदलाय प्रतिक्रिया वादीतयसं क्वयया वर्ग बाँपुइपिन्ता स्वंपुयो हड्ताल याकला । अल्य प्रगतिवादीपिसं किसानतयता हे कुचिकार याडः भन बांलाक सुचुकुचुता भन अप्वः बांलाक न्ह्याकला । अल्य प्रतिक्रियावादीत ग्याडः व कुचिकारपिन्ता समाजं हे वांछ्वयगु काथं कुकर्मत याता । थजगु फुक्क नुगः खाँत तयो खपया प्रगतिशील ख्याल व प्याखं च्वमिसं व प्याखं म्वः पिसं जनताया दबुली पिब्वयो कडा संघर्ष याता ।

कला व संस्कृतिया विकासे खप देशय जुडगु थी थी साहित्य सम्मेलनं याय नं तहांगु लाहा दः । श्व फुक्क सांस्कृतिक ज्या

नारायणमान बिजुक्छे (रोहित)

इवः तः लिपिडः स्वयगु खः सा देश-विदेशया राजनैतिक व आर्थिक गतिविधिया छगू बांलागु क्यालेण्डरया ज्या याई । श्व फुक्क ज्या इवः खय प्रहरी प्रशासन व जनताया दश्वी ल्वापु मजुगु छुं ज्या इवः मरु । ज्वनिगु व वारेन्टया खाँ ल्हाडां हे मब्या ।

‘नाचगानया राजधानी भक्तपुर’ खप देया पुलां पुलांगु प्याखंया जक खाँ न्हिथाना । अनुसन्धान याता । अः २००७ निसंया फुक्क सांस्कृतिक ज्या इवः याय नं अध्ययन अनुसन्धान मयासं मगा । जिमिता थथे मति वां - थजगु अध्ययन अनुसन्धानं देया आर्थिक, राजनितिक थाब्वा-क्वब्वा छगू इतिहास जक च्वडगु मखुसं खप देया साहित्यिक कचामचायाय नं अध्ययन याय मः ।

जिमिगु मति, स्वापु दः पुं विद्वानत व अनुसन्धानकर्ता पिनगु लागि थुगु लागानं तस्कं हायँ पुयमः । धातयँ खपया सांस्कृतिक लागां खपदेया जक मखु देया थी थी थासय च्वडः च्वंपुं नेवः तयगु प्रतिनिधित्व नं याई । थौं या भौतिक युगय भीकय भीगु हे तः मिगु च्वः जःगु कला व संस्कृति बाहेकं मेपिनगु हः नय कपः ल्हाडः क्यनय फयागु मेगु छु हे दः जक !

‘नाचगानको राजधानीः भक्तपुर’ छगू टिप्पणी नेगू च्वसुत दः । नेपः या कला व संस्कृति अध्ययन यायता मःगु पृष्ठभूमि इतिहासया भौतिकवादी बिचःहछ्याई उकीं नेपः या इतिहासता स्वयगु याई । ‘नाचगानको राजधानीः भक्तपुर’ ता नं वहे मिखालं स्वगूया टिप्पणी थाना न्हि थाडागु खः ।

थुकिया थप छलफल याडः स्वय मःगुलिं श्व न्हपांगु पला खः । आशायाय व्वनामिसं थुकि मचःमगमगु व म काथं सल्लाहत बिई । सुभाय ।

(च्वमि नारायणमान बिजुक्छे(रोहित) जुया नाचगानको राजधानीः भक्तपुर एक टिप्पणी (श्रावण २०४७) पुस्तिका पाखं भाय हिला ।)

स्वप अस्पताल जनताया थःगु हे अस्पताल स्वः

प्रमुख सुनिल प्रजापतिया उवचु

खप नगरपालिकाया ७३ कगू निःस्वाना दिवसया लसताय थाना भायोद्यूपुं सकल दाजुकिजा तताकेहँपिन्ता दुनुगलं निसैं भिंतुना देछाय् । खप नगरपालिकाता थौं थुगु अवस्थायतक थ्यंकयता ज्या साडः द्यूपुं समाजया न्ह्यलुवापुं व सामाजिक कार्यकर्ता व स्थानीय जनतां अपलं मेहनत परिश्रम व दुःख सियो द्यूगु खः । नगरपालिकाया छगू छगू ज्याखय् खानय् दय्क व मदय्क साथ व ग्वाहाली याडः द्यूपुं सकल नगरबासी दाजुकिजा तताकेहँपिन्ता दुनुगलं निसैं ज्व ज्व लपा ।

२०७९ वैशाख ३० गते क्वचःगु स्थानीय तहया नेकगू निर्वाचनय् खप देया जनतां नेपाल मजदुर किसान पार्टीया फुक्क उम्मेवार पिन्ता यक्व-यक्व भोत बियो त्याक द्यूगुलिं थौंया श्व भिं दिनसं सुभाय देछायो च्वडा । निर्वाचन घोषणा पत्र पाखं स्वास्थ्यया लागाय् जिमिसं खप अस्पतालता सचिह्म शैय्याया सुविधां जःगु अस्पताल काथं हज्याकय्गु, वडा-वडाय् स्वास्थ्य केन्द्रत तय्गु, विशेषज्ञापिनि पाखं इलय् ब्यलय् मदिकक स्वास्थ्य शिविरत तय्गु खाँया बचं

वियागु खः ।

२०७९ जेष्ठ ६ गते जिमिसं नेकगु कार्यकालया लागिं सपथ नया । नपां तुरन्त हे जिमिसं निर्वाचनया इलय् जनताता वियागु बचं पू वांकयता हज्याडा । २०७९ जेष्ठ २३ गते बागमती प्रदेश स्वास्थ्य मन्त्रालयया पाखं खप अस्पताल सचिह्म शैय्याया स्तरोन्नती जूगु पौ लाहातय् लात । उगु ज्याखय् अपलं पासापिसं ग्वाहाली याडः दिल । विशेष याडः प्रदेश स्वास्थ्य मन्त्रालय, निर्देशनालय व बागमती प्रदेश सभाया दुजः पुं सुरेन्द्र राजगोसाई, सृजना सायँजु, जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय नपां खानय् मदय्क व दय्क ग्वाहाली याडः द्यूपुं सकल पासापिन्ता अपलं सुभाय देछायो च्वडा ।

खपया जनताता स्वास्थ्य उपचार अः पुक वियागु मतिं छँ छँ नर्सिङ सेवाता त्वः मफिइकसिं हज्याकः खप नगरपालिका १ वडाय् सल्लाघारी खप नगरपालिका २ ब्यासी व खप नगरपालिका वडा नं. ५ भगवतीथाय् चिकित्सक नपांया स्वास्थ्य चौकी चाय्क न्हिया न्हियं सेवा बियो वयो च्वंगु दः । खप नगरपालिका वडा नं. ९ च्याम्हासिंगलय् च्वंगु अस्पतालं न्हिं ७५० म्हा स्वयो अपः ल्वगिपिन्ता सेवा बियो वयो च्वंगु दः । थुगु अस्पतालय् थी थी ल्वयया विशेषज्ञत नपां ३६ म्हा चिकित्सकपुं थी थी तहलय् नपां याडः मुक्कं १५६ म्हा तयो अपः कर्मचारीत ज्या साडः च्वंगु दः । मः काथंया स्वास्थ्य उपकरण व जनशक्ति दय्केता अस्पताल ब्यवस्थापन समितिं कुतः याडः च्वंगु दः ।

थुगु अस्पतालं वांगु आ.व. २०७८/७९ सं ५० गू स्वयो अपः जिल्लाया १ लाख ७५ ट्ठ व गुसम्हा स्वयो अपः विरामी पिनिगु स्वास्थ्य उपचार सेवा बिल । नगरवासीपिन्ता अजः अःपुक सेवा वियागु

मतिं खप नगरपालिका वडा नं १० खय् स्वास्थ्य केन्द्र दानय्गु कुतः याडः च्वंगु दः । थुगुसी खप नगरपालिका वडा नं ७ खँचाय् स्वास्थ्य केन्द्र दय्केता प्रकृया हज्याकल । श्व वडा वडाय् स्वास्थ्य केन्द्रत चाय्क यंकय्गु बचंया कथहं ज्या खः । अः वडा वडाय् दम, म्वसः या स्वास्थ्य परीक्षण शिविरत न्ह्याक च्वंगु दः ।

खप अस्पताल २०७५ फागुन ९ गते निः स्वानय् धुंक थ्यं मथ्यं स्वदा व हिलाया दुनयँ थौं उलेज्या जुइगु जुयो च्वंगु दः । थुगु भवन दानयता प्रारम्भिक ल.इ. ७६ करोड दः गुली नेपः या सरकार पाखं खुगू करोड, जिल्ला समन्वय समितिपाखं १ करोड व ड्युगु लाख आर्थिक ग्वाहाली जूगु दःसा मेगु फुक्क धेबा नगरपालिका कोष खर्च यागु खः । ल्यं द निगु ज्यायानितिं नं मःगु बजेट नगरपालिकां हे बिई । स्वास्थ्य उपकरणया लागिं नेपाल सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालय पाखं आइसियुया लागिं २ करोड ७९ लाख व एच डि युया लागिं १ करोड २८ लाख ८४ ट्ठ व बागमती प्रदेश सरकारपाखं १ करोड तका दां ब्यूगु खः । अथेहे खप नगरपालिकाया तताकेहँया स्वापु दःगु जनवादी गणतन्त्र चीनया स्वशासित क्षेत्र तिब्बत (सायँ दे) या शान्मान सहरपाखं दकलय् न्हःपां २०७८ जेठ ३० गते भेन्टिलेटर १ थान, अक्सिजन कन्सन्ट्रेटर ३२ थान, अक्सिजन सिलिण्डर (४० लिटर) १०० गः व बेड ५० गू अलय् नेकगु इलय् २०७९ साउन ८ गते भेन्टिलेटर १ थान, ओ. टि. टेबुल छगः व ओ. टिलाइट ग्वाहाली ब्यूगु खः । चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीपाखं नेपाल मजदुर किसान पार्टीता छ्वयो हःगु स्वास्थ्य सामग्रीत मध्ये १५ ट्ठ थान एन ९५ मास्क व ५ थान हाइड्रोजन अक्सिजन जेनेरेटर पार्टीया छ्याञ्जे प्रेम सुवाल पाखं २०७८ जेठ २४

सच्छिगु खप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

गते खप अस्पतालता लः ल्हाड ब्यूगु खः । वनं लिपा चीन सरकारपाखं १ करोड तकातिया दां ग्वाहाली यागुलिं स्वास्थ्य उपकरणत न्याय्गु ज्या जुयो च्वंगु दः ।

भीसं सिया नेपालय् स्वास्थ्य सेवा तस्कं थिक्य् । गरिब जनतात अस्पताल स्व स्वं वासयाय् मफयो सिय मालिगु अवस्था वयो च्वंगु दः । विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्लु. एच. ओ.) धः काथं नेपालय् स्वास्थ्य उपचारया हुनिं दाच्छीख्य् डागु लाख मनूत गरिबीया ध्वलं क्वहँ वाडः, च्वंगु दः । नेपाल थजगु विकासोन्मुख देशं छम्हासिया स्वास्थ्यख्य् ८६ अमेरिकी डलर खर्च याय् मःधःसां नेपः या सरकारं छम्हासिता १७.३ डलर जक खर्च याडः च्वंगु न्हिथाड तःगु दः । राज्यया मूक्कं बजेट्या १० प्रतिशत स्वयो च्वय स्वास्थ्यता बजेट छख्य् लिडक्य् मःगु धायो तः सां आ.व. २०७९/८० ख्य् ६.८७ प्रतिशत जक लगानी जुगु ल्या दः । थुकाथं अःनं नेपः मि पुं थ्यं मथ्यं ८० प्रतिशत निजी अस्पतालया वाडः सेवा मकसें

मगाडः च्वंगु दः । सरकारी अस्पतालता भिंकः मयंकल धः सा अलय् विरामी उपचार काय्या लागि निजी अस्पतालय् मवांसी हे मगाइगु बाध्यता चिडके मफूसा जनतात स्वास्थ्यं सेवां याड छँ बँ मम्युसें मगाइगु व ऋणं त्यय्कः दानय् मफय्कः, मत्ययकं सीय मालिगु अवस्था तांकय् फै मखु । जिमिसं जनताता उगु अवस्थां थाकाय्गु मतिं ज्या साडः च्वडा ।

उकिया नितिं जिमिसं २०३० सालय् निसें चाय्क तःगु च्याम्हासिंगे च्वंगु जनस्वास्थ्य केन्द्रता २०७८ वैशाख १७ गते निसें खप अस्पताल काथं चाय्का । जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयपाखं २०७३ सालय् हे २५ गू शैय्याया स्वीकृति ब्यूगु खः । कोभिड भ्वल्वय्या इलय् खप अस्पताल न्ह्याक बलय् जिमिगु हःनय् कोभिड ल्वगि पिनिगु जीवन रक्षा, थाय् काथंमछिगु स्वास्थ्य सामग्री व जनशक्ति मगागु थजगु यक्व हे पंगः तः मरुगु मखु । अथेनं जनप्रतिनिधिपिन्के इच्छाशक्ति छतिं हे म्हवँ मजु । तस्कं हे

काथं मछिगु इलय् नं स्थानीय जनतानपां मिलय् जुयो मदिवक जनताया सेवाख्य पलान्ह्याकः च्वडा । जनताया साथ व ग्वाहाली दत धः सा न्ह्यागुनं लागाय् तः लाकः ज्या याय् फै धाय्गु छगू दसु खप नगरपालिका जुयो च्वंगु दः ।

हलिमय तस्कं ग्यापुकः कोरोना डाडः पुडः वाड च्वंगु इलय् जनतात छु जुई ? गय् जुई दक तस्कं ग्याडः च्वना । अक्सिजन मदयो थी थी थासय् जनतात अकालं सीडः वःसेलिं खपया जनताया जीवन रक्षाया लागिं ज्या सानय्गु जिमिसं हृदायतया अलय् दय्क च्वडागु खप अस्पतालय् अक्सिजन प्लान्ट तय्गु खाँ क्वः छिडा । अक्सिजन प्लान्ट व मेमेगु स्वास्थ्य उपकरणत न्याय्ता विपद ब्यवस्थापन कोष दय्कः आर्थिक ग्वाहाली फवडा । म्हवचा इलय् हे ६ करोड २६ लाख स्वयो अपः धेबा मुनय फता । कोरोनाया ल्वगित व आइसोलेसनय् च्वंपुं सकल ल्वचं पुं पुं दाजु किजा तताकेहँपिनिगु धेबा म्वाय्कः निःशुल्क ग्वाहाली याडा ।

उगु इलय् ४५५ स्वयो अपः कोरोनाया ल्वगिपिन्ता भर्ना याडः धेबा पुलय म्वाय्कः स्वास्थ्य सेवा अक्सिजन प्लान्ट तय्ता नगरवासीपुं जक मखु देशय् व देशं पिनय्या अपलं पासापिसं धेबा व स्वास्थ्य उपकरण ग्वाहाली याड दिल । वहे ग्वाहाली थौख्वपया जनतां निःशुल्क अक्सिजन कायोचवनय् दःगु जुल । अलय् मेपुं नागरिकपिसं म्हवचा धेबां अक्सिजन काय् खांगु दः सा सकल जनतां दांकः वः अःपुक उपचार याक्य् खाडः च्वंगु दः । वयक पिन्ता च्वछः सें डागु लाख तका स्वयो अपः ग्वाहाली यापुं दातापिन्ता थौया दिनय् हना पौ लः ल्हाय्गु व्यवस्था याडागु जुल ।

कोभिड ल्वचं पाडः मपूक, तय्गु इवलय् जात्रा, नखा-चखा मःथें जक याडः औपचारिकता जक पूर्वांकय्गु, की सीङ्गु वास हवलय्गु, राहत इय्गु, छँ छँ वाडः कोभिड जूपिन्ता सेवा याय्गु नपां जनता तय्ता स्वास्थ्यया चेतना विय्गु, न्हिया न्हिथं सूचं विय्गु ज्या जुल । कोरोना भ्वल्वयया इलय् नं ख्वप नगरपालिकां यागु ज्यायाता च्वः छः सें बागमती प्रदेश सरकारं ख्वप नगरपालिकाता प्रदेश राजधानी हेटौडाया २०७९ असार ३० गते विपद सेवी पदकं हानय् ज्या यात । थानाया जनतां यागु ज्या या च्वजाय्क ल्यज्या यागुलिं जिपुं तस्कं लय्ताया ।

ज्या याय्गु इवलय् गनां गनां दून नं ज्वी । अथें जनताया सेवा याय्गु बाहेकं जिमिगु मेगु छुं हे तातुना मरु । थौ व ज्याया मुनासाफु 'कोरोना नियन्त्रणमा भक्तपुर नगरपालिका' साफू नेमकिपाया हानय् बहम्हा नायो भाजु नारायण मान बिजुक्छें जुं चिखी फ्यनय्गु ज्या याडः दिल । ख्वप नगरपालिकां कोभिडया इलय् जनता नपां मिलय जुयो गथे ज्या साडा धाय्गु खाँ उगु साफू पाखं छिकपिसं थुङ्के फैं ।

ख्वप अस्पतालय् थाय् मगागुलिं अन्तरङ्ग विभाग ब्रम्हायणी च्वंगु भवनय्

न्ह्याकः च्वंगुलि अः बुलुहूँ न्हंगु भवनय् तय् है । ब्रम्हायणीया भवनता प्रस्तुति केन्द्र (मचा बुङ्किगु थाय्) काथं विकास याय्गु योजना दः । उकिता कुतः याडः च्वडागु जुल ।

ख्वप नगरपालिकां श्वास प्रश्वास पुनःस्थापना केन्द्र व नगरस्तरीय आयुर्वेदिक उपचार केन्द्रत व्यवस्थापन यासे स्वास्थ्यया लागाय जनताया सेवा याडः वयो च्वंगु दः । 'तिलगङ्गा आँखा प्रतिष्ठान केन्द्र नपां मिलय जुयो नगरपालिकाया व्यवस्थापनखय् हे 'सामुदायिक आँखा उपचार केन्द्र' न्ह्याकः वगुलि उगु केन्द्र वांगु आ.व. २०७८/७९ खय् २३०३७ म्हा उपचार यागुली मोतीबिदुया ३९० म्हासिता अपरेशन याता । कोभिड १९ मपूकः पाडः तय्ता खोप हे दकलय् बांलागु उपाय जूगुलीं चिकित्सक पिनिगु खाँयाता डालः कायो डांकः अपलं खोप बिङ्केगु ज्या न्ह्याका । थुगु इवलय् ख्वप अस्पतालं कोभिशिल्ड १८, २४४, भेरोशिल्ड १, १७, ७९२, जोन्सन ३, ८९२, मोर्डना २६, ५४६ व फाइजर १३, ८५६याडः मुक्कं १, ८०, ३२९ डोज खोपय् याक्यता तः लात ।

जनताता अःपुकयता न्हियान्हिथं सुथाय् सिया ७:०० ता इलय् निसें बहनीथाय् ६:०० ता इलय् तक न्हिं हिंछौ ओपिडी सेवा, शनिवार व न्ह्यागु नं सार्वजनिक विदाया दिनय् बन्द मजुङ्गु याडः दाच्छीया ३६५ न्ह हे ओपिडी सेवाया व्यवस्था याडः तया । भिंकः, बांलाकः स्वास्थ्य उपचारया लागि मजगु स्वास्थ्य उपकरणत ताडः, मः पुं जनशक्ति ह्य्गु कुतः याडः च्वडा ।

उपचार हे याय् मखांकः छम्हा हे नागरिकं प्राण त्वःतय् म्वाय्केगु तातुना तयो जिमिसं अपलं ज्या सानय्गु कुतः याडः तुं च्वडागु दः । नेपः या सररकारया विशिष्टिकृत अस्पतालत भक्तपुर क्यान्सर अस्पताल व सहिद धर्मभक्त अङ्ग प्रत्यारोपण केन्द्र ख्वपय् हे दः । बागमती प्रदेश अन्तरगतया जनरल अस्पतालकाथं भक्तपुर अस्पताल दः । ख्वपदे देयाय् हे चिच्याहांगु

नगरपालिका जूसां थाना प्यंगू महत्वपूर्ण सरकारी अस्पतालत दः । मचात व मापिनिगु अस्पतालया लागि सिद्धिस्मृति अस्पतालं सेवा ब्यूब्यू वयो च्वंगु दः । ख्वपया जनता उपचारया लागि ख्वपं प्याहाँ वानय म्वाय्केया लागि जिमिसं कुतः याडः च्वडागु दः । थुगु अस्पताल बांलाक सेवा बिय फःसा व्यापारया लागि चाय्क तःगु थिकय् थिकय्गु निजी अस्पतालय वाडः उपचार याय् मालिमखु ।

दकलय् लिपा ख्वप अप्तालय् इलय् ब्यलय् भायो निरीक्षण याडः दिसे मगा, मचः व ल्हवनय्गु, भिंकय्गु ज्या या नितिं जिपुं जनप्रतिनिधिपिन्ता न्ह्याब्लें घ्वासा वियो दिइम्हा नेपाल मजदूर किसान पार्टीया नायो भाजु का. नारायण मान विजुक्छें जु याता दुनुगलं निसं कृतज्ञता प्वंकः च्वडा । अस्पतालता अभ बांलाकः विकास याय्ता ग्वाहाली याडः द्यूम्हा मा. प्रेम सुवाल जू याता नं दुनुगलं निसें आभार प्वंकः च्वडा । कोरोनाया इलय् थः गु जिउया वास्ता मयासैं चां न्ही मधसैं थाकु अःपु मधः सें ज्या साडः च्वं पुं जनप्रतिनिधिपुं, कर्मचारी, राजनीतिक कार्यकर्ता स्वयम सेवक (ग्वाहालिमि) चिकित्सकपुं नपां आर्थिक व भौतिक ग्वाहाली याड दय्पुं सकल जनता तय्ता अपलं सुभाय् देछायो च्वडा । जिमिगु ज्याइवः त प्रचार प्रसार याडः सूचित याडः दय्पुं पत्रकार पासापुं नं सुभायया पात्रत खः । ख्वप अस्पताल जनताया थःगु हे अस्पताल खः धाय्गु भावना ब्वलांकः, विचः, याडः, मनय् तयो वांगु दिनय् थें न्ह्याब्लें ग्वाहाली याइगु आशा याय् । छिकपिनिगु नैतिक ग्वाहाली हे जिमिगु लागि जनताया सेवा याय्गु घ्वासा जुयफः ।

(ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं ७३ कगु नगरपालिका निःस्वाना दिवस व ख्वप अस्पतालया न्हूगु भवन उलेज्या सं बियो द्यूगु न्वचु या भाय् हिला- सं.) २०७९/९/२

थव धिंधिंबल्ला निर्वचन घोषणा पत्र कार्यान्वयनया सिलसिला खः

नगर प्रमुख सुनिल प्रजापति

हलिमय कोरोना भवल्वचं याडः फुक्क चतुवाडः चवन ।
कोरोनां मथिइकः चवनय्गु हे उब्लेया न्हापांगु ज्याखः । अः
कोरोना म्हवँ जक न्यनय्/खानय् दयवं हे भीसं कासाया ज्या
इवः हज्याकः मेमेगु ज्या इवः नं हज्याका ।

कासाखय् ब्वति काय्गु हायँ पुकय्ता जक मखुसँ
अनुशासन व मित्रताया लागिं नं खः । कासाखय् त्या- बु
स्वाभाविक खः सां अनुशासन दकलय् मदय्कः मगागु खाँ खः
छम्हा छम्हा कासामिपिसं अनुशासित जुयो म्हेतिगु आशा याय् ।

नागरिक पिनिगु स्वास्थ्य जीवन व कासा हज्याकय्ता
थी थी कासाता मदिकक स्यनय् ज्या (प्रशिक्षण) ब्यू ब्यू वयागु
दः सा पूर्णकालीन कासा स्यनामिपुं छ्वयो ब्वनय्कुथि कासा
स्यनय्गु ज्या हज्याक चवडागु दः ।

कासा चवः जाय्केता छवप नगरपालिका वडा नं. ८
लिबाली कासाया कभर्डहल दानय् धुंकगु जुल । उकी कासानं
न्ह्याकय् धुंकल । अथेहे १० वडा बेखालय् कभर्डहल दानिगु
जुयो चवंगु दः । नपां महेश्वरी कासा छयः व सहिद स्मृति
कासा छयः बांलाकः दय्केगु जुयो चवंगु दः ।

गथे छवप दे शिक्षा, स्वास्थ्य, सम्पदा ल्यंकःम्वाकः
तय्गु व सुचुकुचुखय् चवजायो ब्वसेलाडः चवंगु दः अथेहे
कासाया छयल्य नं नमूना काथं हज्याय्गु भीगु तातुना खः ।
थुकिया लागिं सकल कासामि व स्यनामिपिसं साथ व ग्वाहाली
बिइगु आशा याय् ।

दकलय् लिपा, ल्यासे-ल्याम्होपुं ब्वनामिपुं थी थी
विकृति पाखं तापाक्क तयो स्वस्थ नागरिक व देश भक्त
नागरिक ब्वलांकय्गु जिमिगु तातुना खः । थुकिया न्ह्याब्लें
याय् थें क्वातुगु साथ व ग्वाहाली दैगु आशा याडा ।

(छवप नगरब्यागु ब्वनय्कुथिया दश्वी जूगु कासाया
धिं धिं बल्लाया उलेज्यासं छवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल
प्रजापतिजुया न्वचु २०७९/९/५)

थाना भायो द्युपुं सकल सिता ज्वज्वलपा,

कासाता नागरिक जीवनमा अभिन्न अड्ग काथं
विकास याय्गु, दायँ दायँ पतिकं अन्तर नगर धिंधिं बल्ला
कासाया ग्वसः ग्वयगु, इलय-ब्यलय् ब्वनय् कुथि ब्यागु कासाया
धिंधिं बल्ला ग्वसः ग्वयगु नपां निर्वचन घोषणा पत्र पाखं
जिमिसं बचं बियागु खः । जिपुं नेकगु कार्यकालया लागि
निर्वाचित जुगु खुला दत । अः ब्वनय् कुथि ब्यागु अन्तर
विद्यालय कासाया धिं धिं बल्ला ग्वसः ग्वयो चवडा । थव
धिंधिंबल्ला निर्वचन घोषणा पत्र कार्यान्वयनया सिलसिला
खः ।

छवप्य हे राष्ट्रिय व अन्तरराष्ट्री कासामिपुं, रेफ्रीत
ब्वलांकय्गु जिमिगु तातुना खः । उगु तानुता पूर्वांकयता
ब्वनामि पिंके दःगु कासाया प्रतिभात कासाया धिंधिं बल्ला
काथं फुक्क सिया हःनयँ पिबबय दैगु छगू, मौका नं खः ।
थुगु धिंधिं बल्लासं सामुदायिक व संस्थागत ब्वनय्कुथित
छतिं हे मपाक सें उथिंहे ब्वति काई । छवप नगर दुनय्या
ब्वनय्कुथि ब्वनिपुं फुक्क ब्वनामिपुं भीहे सन्तान खः ।
अपुं फुक्कसिता उथिं ग्यंकः अवसर बियो हछ्याय्गु भीगु
कुतः खः ।

वांगु नेदातक भीसं छुं हे धिं धिं बल्ला याय् मखान ।

खप नगरपालिकाया निःस्वाना दिवस सं

उप प्रमुख रजनी जोशी

‘पूर्वा दयकः तक्रु सम्पत्ति भोगु कला व संस्कृति’ या नारा पूर्वाकयता हज्याडः ज्या साडः चवंगु थुगु खप नगरपालिकाया ७३ कगु निःस्वाना दिवसया लसताय जुगु थुगु ज्या इवः या मू पाहाँ नेपाल मजदुर किसान पार्टीया हानय बहम्हा नायो भाजु वरिष्ठ राजनीतिज्ञ नारायणमान बिजुक्छे नपां सकल हानय वहुपु विशेष पाहाँ, पाहाँपु कर्मचारी पासापु सकल उपस्थित नगरवासीपिन्ता सुभाय देछायो चवडा ।

७३ दा हाँ थौ या दिनसं थुगु संस्था सफाई अड्डां काथं निःस्वांगु २००६ सालया राणाकालय राणा तयसं Majistrate प्रमुख जुयो अड्डा चायकःगु खः । वि.सं. २०१०साल निसं नगरपालिका/नगरपञ्चायत जुजु हकनं नगरपालिका पाखं हज्याडः चवंगु दः । थुगु दिन तक थेंकयगु इलय अनेक थाब्बा-क्वब्बा, दुःखः कष्ट फः फं थौ या इलय देशय मध्येया ‘उत्कृष्ट’ नगरपालिकाया म्हासिइका पिब्वयो हज्याडः चवंगु दः । थुकिया श्रेय नेपाल मजदुर किसान पार्टीया हानय बहम्हा नायो भाजु का.रोहित, अग्रजपु, पूर्व जनप्रतिनिधिपु, खप नगरपालिकाया पूर्व कर्मचारीपु, खप नगरदुनय्या परिवार वयकपिन्ता वानिगु खाँ धायो चवनय मालिथें मच्चं । उकिं खप नगरपालिका परिवार वयकपिन्ता सुभाय देछासे हनाबना याय । थ्वहे दिं या लसताय भायो द्यपुं सकल नगरवासीपु, सकल भद्रमहिलापु नपां सज्जन

बृन्दपिन्ता लसय हाडः चवडा । नपां छिकपिनिगु साथ व ग्वाहालीखय नगरपालिकाया उत्कृष्टता म्वाकः ल्यंकः तः तं ई काथं हज्याक यंकयगु बचंबियो चवडा ।

हिंदादातक जनप्रतिनिधिपु मरुगु इलय पूर्व मेयर/नकतिनि त्याक भः म्हा संघीय सांसद नपां थौ या ज्या इवःया विशेष पाहाँ प्रेम सुवाल जुया न्हयलुवाय उगु इलयया सकल जनप्रतिनिधि जुपिसं नगरपालिकाया ज्वाइवः तः त्वः मफिकसिं स्वातुस्वाडः हज्याडः दिल । अलय खप देता शिक्षा, स्वास्थ्य, सम्पदा ल्यंकःम्वाकः तयगुलिं तस्कं मेहनत याडः विकास निर्माण नपां समाजता भिकः यंकयगु जग निःस्वाडः दिल । थुगु खप नगरपालिकाया खः थौ थुलि चकां कयगुलि वयकपिनिगु तः हांगु लाहा दः ।

२०७४ व २०७९ सालया चुनावलिपा नगर प्रमुख सुनिल प्रजापतिया न्हयलुवाय जिपुं सकल जनप्रतिनिधिपिनिगु जिम्माखय नगर व नगरपालिकाता तस्कं बांलागु आदर्श नगर, ज्ञान व विज्ञानया मू थाय काथं हज्याक यंकयगु अभिभारा ब्यगु जुल । अलय जिपुं सकल जनप्रतिनिधिपु खप नगरपालिकाया कर्मचारीपु नपां लाहापा स्वा स्वां ‘पूर्वा दयक तक्रु सम्पत्ति, भोगु कला व संस्कृति’ ता म्वाकः तः तं थ्वहे काथंया ज्यात न्हंगु पुस्ताता लः ल्हा ल्हां यंकयगु अभियानय जिपुं वाड चवडा ।

थाना भायो द्यपुं हानय बहपुं सकलें भीसं मतितयाथें सदां मजुइगु जुयो चवना । भीसं २०७२ सालय तः भवखाया मार फय धुन । भीसं दुगु स्यंगू सम्पदात ल्हवँ ल्हवँ भातिचा तिप्यंथें चवबलय २०७६ सालया चैत्र महिना निसं नेपालय कोरोना भवल्वय डाडः पुडः वल । अथेन थजगु तस्कं ग्यापुगु इलय नं खप नगरपालिकां थःपु नगरवासीपिन्ता याय मःगु सेवा कर्तब्य पू वांक हज्याडः चवना । नपां खप नगरता छगू शिक्षित व स्वास्थ्य नगरकाथं म्हासिइका

पिब्वयगु तातुना ज्वडः हज्याडः चवंगु थुगु नगरपालिकां उगु महामारीया इलय नं मपुंकः पाडः तयता हदाय तयो जनप्रतिनिधिपु कर्मचारीपु व जनता लाहापा स्वाडः फयां फक्व बांलाक भिकः स्वस्थय विधि व मापदण्डत कः घाडः ज्या साडः वयागु खः । नपां थुगु ल्वय निर्मूल मजतलय जिपुं हदाय चवडः ज्या साडः हे चवनय ।

बांमलागु दिन जक न्ह्याब्लें जुइमखु बांलागु दिन नं वई थव प्रकृतिया नियम हे खः । उकी जिमिसं कन्हेया दिन अज बांलाकयता विकास निर्माण नपां युवा, कर्मचारीपिनिगु वृत्ति विकासया लागि नं ज्या साडः चवडागु जुल । खप नगरपालिकां चुनैतिता नं अवसर काथं कायो हज्याडः चवंगु दः । जनताया स्वास्थ्य सुविधात बियता खप नगरपालिकाया १०० गू शैय्याया खप अस्पतालय भन बांलाकः स्तरोन्नती यायता तः लागू दः । थुगु अस्पताल नगरवासीपिन्ता नपां देशां देछी जनतातयता आधुनिक स्वास्थ्य सुविधावियगु मतिं थुगु खप अस्पतालया न्हंगु भवन उलेज्या याडागु जुल । इलय ब्यलय वैगु ल्वयया मः काथंया उपचारया लागि खप अस्पताल दत्तचित्त जुयो हज्याई नपां न्हियान्हिथं वैपुं ल्वगि पिनिगु सेवा खय लगय जुईगु विश्वास प्वंकः चवडा ।

थुकिया लागिं सकल सिया साथ ग्वाहाली मदयक मगा । उकी थ्व हे दबुं खप नगरपालिकाया उत्कृष्टताता मदक्क हः नय यंकयता छिकपुं सकलासिया अमूल्य सुभाय व क्वातुगु ग्वाहाली दैगु विश्वास प्वंक चवडा । थौ या खप नगरपालिकाया ७३ कगु निःस्वाना दिवसया लसताय थाना भायो द्यपुं पाहाँ, नपां सकल जनप्रतिनिधि जु पुं पत्रकार नपां कर्मचारी पासापु व नगरवासी पिन्ता हकनं छकनिं सुभाय देछाय ।

(रजनी जोशी उप प्रमुख खप नगरपालिका न्हि ल्याः २०७९/९/२)

शंखधर साख्वा व नेपाल सम्वत

प्रा.डा. पुरुषोत्तम लोचन श्रेष्ठ

नहपायाय् खाँ (पूर्व प्रसङ्ग) नेप दे सम्वत्थाय् नं तःमिगु दे खः। इतिहासया थीथी इलय निसैं थौतक न्ह्याकः ह्योच्वंगु थी थी नांया संवतत थुकिया दसुत खः। उब्लेया ख्वपया जुजु जितामित्र मल्ल व वया काय भूपतीन्द्र मल्लया ख्वपया लायकु दरबारे च्वंगु, कुमारी चोक, लुँहि चोक, मालती चोकय् च्वंगु ल्वहँ पौ खय् छकलंतु नेपाल संवत्, शक संवत्, कलिगत संवत्, विक्रम संवत् न्हि थाडः तःगु दः। गथेकी कुमारी चोकया जितामित्र मल्लया ल्वहँपौ खय नेपाल संवत् ७९७, विक्रम संवत् १७३४, शकसंवत् १५९९ कलिगत संवत्

नेपः मिपिनिगु म्हासिङ्काया गौरवमय चिं, गथे भीगु राष्ट्रिय ध्वायँ, नेपः या ध्वायँ, राष्ट्रिय लिपि व रञ्जना लिपित गथे खः अथे हे राष्ट्रिय संवत् : नेपाल संवत्।

संवत् न्ह्याकम्हा (प्रवर्तक) व (प्रवर्तन) न्ह्याकय् मः गुया हुनिः

नेपाल संवत् न्ह्याकम्हा न्हपांम्हा मनू शंखधर साख्वा हे खः। संवत् प्रवर्तक छम्हा शासकया इच्छा व सहमति मखुसँ जनताया इच्छा व सहमतिखय जनताया मन त्याकम्हा लोकंह्वाम्हा जनप्रिय मनून जनप्रतिनिधि जुयो याय् फःगु जुयो च्वना। थुकिया छगू स्थल्लागु

४७७८ च्वयो तःगु दः। उत्तर प्राचीन कालय् चलय जूगु शक संवत् ८०२ सँ छ्यलय् हःगु न्हँगु नेपाल संवत् खः। नेपः व नेपःमि पिनिगु चाखय व मनय् हवगु, देया थःगुहे पहः (मौलिकपन), देश दुनयँ जक मखुसँ देश पिनय नपां छ्यःगु अन्तर्राष्ट्रिय महत्व व मान्यता दःगु, सकलसिनं मानय् याडः तःगु सर्वमान्य राष्ट्रिय संवत् हे खः। देयाता अपलं अपः माया याइपुं देशभक्त जनतातयसं थःगु मातृभूमि सँ समर्पित, देया नां क्वकायो हे नां चलय् जुगु संवत् हलिमय गनां दः सा व खः नेपाल संवत्। देया छगू छगू जक अमुल्य संवत्ः नेपाल संवत्। सार्वभौमसत्ता जःगु, स्वतन्त्र राष्ट्र नेपः दे व

दसु शंखधर साख्वा व वं जनताया साथ दयो न्ह्याकगु नेपाल संवत् खः। ह्यूपाया चिं खः संवत् ! संवत् छ्यला मू हुनिं विशेष अवसरे जुडुगु खाँ संवत् प्रवर्तनमा हलिमयया विश्व इतिहास पाखय् मिखा ब्वयकेगु खः सा भीसं बांलाक खांकय् फै। महान घटनाया लुमन्ति लिपाथ्यंक ल्यंकः, म्वाकः तयगुया छगू ज्या (उपज) नं खः) संवत्। नेपाल संवत् नं थुगु खां तापा मजु। नेम्हा प्यम्हा इतिहासकार पिसं राजवंश ह्यगु लसताय नेपाल संवत् न्ह्याकगु खाँ नं अनुमान याड, च्वंगु दः। अलय उब्लेया ऐतिहासिक सामग्री राजवंश ह्यगुया गनां छुं हे छुमातक ब्यगु खानय् मरु। बरु पुलांगु हे राजवंशया शासनं हे मदिक न्ह्याडः च्वंगु खानय दः। नेपाल संवत् न्ह्याकगु इलय राघवदेवं राज्य याड च्वंगु खः। वयागु राज्य कालय् पशुपतिनाथता हांसं थुगु संवत् न्ह्याकगु खः धाय्गु खाँ केशर साफूकुथि च्वंगु संक्षिप्त गोपाल वंशावली (सं.गो.वं) पाखं सिय दः। थुगु संवत् पशुपतिनाथया हनय् सँ वहे राघवदेवं न्ह्याकगु धाय्गु विचः इतिहासकार धनबज्र बज्राचार्य जुं धायो द्यगु खः। अलय थुगु संवत् सुनं न्ह्याकगु धाय्गु खाँ उगु वंशावली न्हि थान तगु मरु। पशुपतिनाथता देछासे थुगु संवत् न्ह्याकगु खाँ खय धःसा विश्वासयाय्गु थाय् दः। अलय 'पशुपतिनाथता देछासे थुगु संवत् छ्यलय हल' दकः धः सा फुक्क खाँ, ब्याई मखु। 'पशुपतिनाथता देछासे थुगु संवत् छाया छ्यलय हल' दकः हिलः मालः स्वय्गु मू खाँ खः। थुकाथं थुगु संवत् छ्यलय हःगुया मू हुनि सिय दै। नेपाल संवत् छ्यःगु या मू हुनि राजनैतिक मखु, मनय् मतयार्थे आर्थिक लाभ/तः मि जुगु नपां श्वनं हाँ गुब्ले मज्जगु, ह्यूपा वगु, लुमांकय हे मफैगु न्हँगु सामाजिक सुधार खः। थुगु खाँ थुगु विषयया ऐतिहासिक सामग्रीया

अध्ययन व विश्लेषण सिय दः व । शंखधर नां या बंजं (व्यापारी) काचाक्कु (अकस्मात्) थुयो कःगु धनं जनताया त्यासा पुलः बियगु चानचुनगु खाँ मखु । उगु इलय्या सामाजिक परिवेश पाख्य मिखा ब्वयगु खः सा त्यासा (ऋण) पुलः बियगु खाँ खं दास (च्यो भ्वाति) त्वं लिकायो वियगु खाँ लुमांकय् मः । मेगु खाँग्वलं धाय्गु खःसा हलिमय च्यो भ्वाति (दासत्व) तय्ता मोचन (लिफ्यड वियगु) याय्गु थव न्हापांगु बांलागु कुतः खः । सामाजिक सुधारया थव अतुल्य दसु खः । थुगु खाँ हरिराम जोशी थः गु विचः थथे प्वंकः दी (२०७० पृ. ४९६)

(“नेपाल तस्कं चल्य जुगु लोकाध्यान (लोक्य धापु) अल्य वंशावली ख्य न्हाडः तः काथं गुगुगु शर्दी ई. सं. शंखधर नां या छम्हा मन् च्यो भ्वाति तय्गु फुक्क त्यासा पुलः बियो च्योभ्वाति तय्ता स्वामी पिनिपाखं स्वतन्त्र याता’ भाय हिला) विश्व इतिहासया मिखालं स्वय बलय विश्वय दकलय न्हःपां दासत्व मोचन यागु दे नेपः दे खः । दासत्व मोचन याडः पशुपतिनाथता दे छः से देशीय संवत् काथं न्ह्याकगु नेपाल संवत् थुगु खाँया साक्षी खः । परवर्तीकालया ऐतिहासिक सामग्रीया अध्ययनं नं उगु खाँ खः धाय्गु क्यनि । मध्यकालया ऐतिहासिक सामग्रीसं दास प्रथाया खाँ गनां न्हाडः तःगु मरु । उकीं हे इतिहासकार रेग्मी जुं भौतिक व सांस्कृतिक रुपं तः मिगु मध्यकालता दासप्रथा मरुगु युग दक थुकाथं लिचवः पिक गु दः । (D.R. Regmi, Medieval Nepal Vol II, Rupa & Co in association with Dr. Dilli Raman Regmi Foundation, New Delhi 2007, pp. 495)

The Malla period was undoubtedly a priod of material and cultural progress, It was an age which did not know of slavery.

चवयया खाँयाता मेम्हा इतिहासकार त्रिरत्न मानन्धरं मान्य यागु दः । वयकया धापु काथं (नेपाल संवत् १९४३ थिंल्लाथव त्रियोदशी, पृ.५) ।

मध्यकालया अभिलेख्य स्पष्ट चवयोतः काथं दास प्रथाया छुं नं खाँ चवयो तःगु मरु । सायद उकिं हे जुई इतिहासकार डिल्ली रमन रेग्मी जुं नेपः या मध्यकालता दास प्रथा मरुगु ई तक : न्हाडः तःगु जुई । मेम्हा छम्हा भोट(सायँ दे) या छम्हा भिक्षुं चवयो द्यू काथं मध्यकालीन ग्रन्थसं नेम्हा प्यम्हा विशिष्ट व्यक्ति पिसं नेपालय् दास प्रथा उन्मुलन जुय धुंगु दकः नुवागु खाँ न्हाडः तःगु दः ।

ने. सं. १०४४ (वि.सं. १९२४) मंसिर १४ गते शुक्रवार सदांया लागिं दास प्रथा मदय्क छ्वगु ऐतिहासिक दिन । अमानवीय सामाजिक कुमति, कलङ्क सती प्रथा जक मखुसँ दास प्रथानं मदय्क छ्वगुलिं नेपाली समाज राणा प्रधानमन्त्री चन्द्र शमशेरता थुगु खाँ लय्ता प्वंकः च्वंगु दः । दास मोचनया लागिं सरकारं

दासमालिकपिन्ता त्यासा पुलः बियता ३६,७०,००० तका दाँ कायो पुल : ब्यूगु खः । उगु धन पशुपतिया गुथिं कायो पुल : ब्यूगु खः। थथे जुगुलिं दासतां मुक्ति जुपुं सकलीं दासदासीपुं ‘शिवभक्त’ जक धाला । (बालचन्द्र शर्मा – ३६४) पावर्तीकालयाय् हे जूसां दास मोचनया मू लिधँसाय पशुपति खः धाय्गु खानय् दः गुलिं थुगु घटनां दास मोचन याडः पशुपतिता देछायो छ्यलय हःगु देशीय संवत् नेपाल संवत्ता नं लुमांक ब्यूगु दः । थुगु विषय पिब्वगु मानन्धरया कवयया बिचः सत्य खानय् दः । (मानन्धर १९४३, पृ-४)

नेपाल सम्बत ऋणं क्वत्यय्क च्यो भ्वातिया जीवन हाडः च्वंपिन्ता मुक्त याडः न्ह्याकगु संवत् जुगुलिं दासत्व मोचन व पशुपतिया दथ्वी छुं छुं स्वापु दःगु भीसं सिङ्के फः । लिपा वि.सं. १९८१ सं चन्द्र शमशेरं नेपालय् दासप्रथा मदय्क छ्वः सेलिं दास मालिकपिन्ता त्यासा पुलय्ता पशुपतिया भण्डारं मः क्वः धेबा लिक् गु खः । उम्हा दास मोचन जू पिन्ता ‘शिवभक्त’ जक धाल । थुगु दासत्व मोचन व पशुपतिया दथ्वी छुं छुं स्वापु दःगु भीसं खाडः च्वडा । जुयफः दासत्व मोचन याडः न्ह्याकगु सम्बत जुगुलिं उगु सम्बत पशुपतिता देछायो न्ह्याकगु खः ।

शंखधर काल्पनिक खःला वा ऐतिहासिक धाय्गु खाँय विद्वान पिनि छप्वा म्हुतु मजु । अल्य जिमिगु अध्ययनं शंखधर ऐतिहासिक पात्र खः दक क्यडः च्वंगु दः । नेपः दे न्ह्यागुनं थासय् अनेक खाँख्य तस्कं तः मिगु दे खानय् दयो च्वंगु दः । नेपः दे जनश्रुति (न्यँक बाखं) या देश नं खः । व फुक्क भीगु मौखिक इतिहासया दसुत खः व अथेंतुं ब्यो वगु नं मखु । दे, दुनियाँता तस्कं लिचवः लाकिगु ह्युपाया घटना विशेषं जनश्रुति ब्वलानि । मखुथें च्वंकः म्वाडः च्वंगु भीगु जनश्रुति दुनय् खानय् मदय्क सत्यताया ब्वः लुकुं बिडः च्वंगु दः अन्योगु छुं छब्बता मेमेगु प्रमाण व स्रोतं समर्थन याः सा व सत्य खः इतिहास खः अल्य विज्ञान खः । शंखधरया बारे समाजय धायो वयो च्वंगु जनश्रुति अपवाद मखु । उब्बेया प्रमाण जक मालः इतिहासता स्वयगु, च्वयगु खःसा इतिहास ताडः वानि । बुद्धकाल व किरातकालया उब्बेया प्रमाण उलि पाखं मचः । अल्य परवर्तिकालया प्राचीन साहित्यिक नपां अभिलेखत नपांया पुरातात्विक प्रमाणं मिल्य जुगु तथ्यं उगु गौरवमय स्वर्णिम कालखण्ड राष्ट्रिय इतिहासया धरोहर जुयो भीगु हः नय दाँवयो च्वंगु दः । थुगु शंखधरया खाँ नं राष्ट्रिय इतिहासया थजगु हे छब्ब खः ।

गुब्बे शंखधर साख्वां नेपाल संवत् छ्यला उगु ई समकालीन दसुत तस्कं म्हवँजक दःगु नाजुक कालखण्ड खः । उकिं हे इतिहासकारपिसं अभिलेखीय प्रमाणत तस्कं म्हवँजक दःगु पूर्व मध्यकालया न्हँःपांया कालखण्डता ‘छ्यंगु युग’ दक धायो वगु खः । लिच्छवीत नेपः या भूमिं गुब्बे बिडः बाना वा बिड हे मवांला अल्य जुगु खः सा वनं लिपा छुं वंश शासन याता ? सुनं छु याता ?

सच्छिगु खप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

छुजुला ? छु गजगु ह्युपा वला ? धायगु खाँ स्पष्ट यायूतानं तस्कं थाकुगु कारण नं थुकिं याडः हे खः । नेपाल सम्बत न्ह्यासानिसैं गोर्खाली तयसं ने.सं. ८८९ (वि.सं १८२६) य् खवप देनं त्याकः स्वनिगलय् फुक्क थःगु अधिकार दय्कगु ई ह्यौयाता भीसं इतिहास अध्ययन याय् अःपुकय्ता 'मध्यकाल' दक धायो वया । थथेयाडः इतिहास अध्ययनया छगू महत्वपूर्ण कालखण्ड काथं शंखधर शाखां छ्यःगु नेपाल संवत अनेक दृष्टिं न्हिथानय हःगु खः ।

शंखधर शाखां नेपाल सम्बतता छ्यःगु खाँ पुष्टिया लागिं ऐतिहासिक स्रोत व सामग्रीत दः । तुलनात्मक अध्ययनं श्व खाँया पुष्टि जुई । अभिलेखीय प्रमाण काथं खवपया जेलाँ त्वःया फल्चाय् च्वंगु ने.सं. ८२७ (वि.सं. १७६४) भूपतिन्द्र मल्लया पालाय् ल्वहँ पौ नं महत्वपूर्ण जु वगु दः । उगु ल्वहँ पौया स्वध्वः प्यध्वः क्वय् 'अथ नेपाल भाषा शाखा सम्बत ८२७....' धाय्गु च्वयो तःगु दः । शंखधरं न्ह्याकगु संवत जुगुलिं शाखा संवत' धःगु धाय्गु ग्यसुलागु दसु थुकिं धायो च्वंगु दः । नेवाः लोक जीवनय् नेपाल संवत शंखधरकृत संवत काथं धा धां वयो च्वंगु नमुना श्व शिलालेख नं खः । थुकाथं नं वयागु ऐतिहासिकता पुष्टि जुई । मानन्धरजुं नं थुकिता ऐतिहासिकता खः धाधां च्वयो दिल- (मानन्धर ने.सं. ११४३, पृ.७)

राष्ट्रिय अभिलेखालयमा रहेको जातक परिपाटि प्रबन्ध नामको मध्यकालीन हस्त लिखित ग्रन्थमा ...**नेपालिके शंखधराब्द सम्बत ८६४ ... जेष्ठमासे शुक्लपक्षे दशम्यान्तिथ्या जात'** भनी लेखिएको पाइन्छ । सोही अभिलेखालयमा रहेको वसिष्ठ लिंगपुराण सम्बन्धित उपपुराणमा 'सम्बत शङ्कुदत्त' भनी लेखिएको छ र त्यसमा सम्बत ७६६ दिइएको छ । यी दुबै ग्रन्थमा उल्लिखित नाम शंखधर शाखा नै हो र यसबाट उनको ऐतिहासिकता पुष्टि हुन्छ ।

भुजीं म्वल लिपिखं च्वयो तःगु गोपालराज वंशावली नेपःया दकलय् पुलांगु प्राचीन वंशावली खः । अथेहे नेपाल लिपिं च्वयो तःगु वंशावली केशर पुस्तकालय च्वंगु संक्षिप्त गोपाल वंशावली खः । परवर्तीकाल खस भाषां च्वयो तःगु भाषावंशावलीत आधुनिक वंशावली खः ।

श्व खाँ च्वय नं न्हि थानय धुनकि राधवदेव (ने. सं १-६३) मध्यकालया न्हपांम्हा शासक खः । नेपाल सम्बत राधवदेवं न्ह्याकगु खः धाय्गु मान्यता इतिहासकार धनबज्र बज्राचार्य नपां छम्हा नेम्हा मेपुं इतिहासकारत नं दः । अथेनं श्व धात्थेगु खः थें मच्चं । नेपाल संवत् राधव देवया पालाय् जूगु खः । थुकी शंका याय् म्वँ । अलय व मखुसैं वयागु पालाय् शंखधरं नेपाल सम्बत न्ह्याकगु खः । श्व हे खाँ धात्थेगु थें ताय्का । तप्यंक वा बेक्वयक, पूर्व प्राचीनकालनिसैं पूर्व मध्यकालीन नेपालया इतिहासया महत्वपूर्ण घटना तय्गु बारे भीता गोपाल राजवंशावली (गो.वं.) खँ खाँ धायो च्वंगु दः । अथेनं

नेपाल सम्बतया बारे धः सा श्वं म्हुतु ल्हांगुमर । राधवदेवं नेपाल सम्बत न्ह्याकगू जूसा अजगु तस्कं महत्वपूर्ण घटनाया खाँ गो. व. या च्वमि पक्का नं च्वय्गु त्वः फिइकिगु मखु ज्वी । थुकातं राधवदेवं थुगु संवत न्ह्याकगु मखु, न्ह्याकम्हा मेम्हा हे दः धाय्गु खाँ प्रकारान्तय् सिय दै । गो.व.या च्वमि जयस्थितिमल्लया पालाय् वा लोकंहवाम्हा प्रभावशाली च्वयया वर्गयाय्म्हा खः धाय्गु भीता मति वानि । राष्ट्र अलय जनताता जुगं जुगतक लिचवः लाइगु न्ह्यंगु संवतया न्ह्याकामि छम्हा शासक मखुसैं छम्हा सामान्य जनं यागु ज्याखयता सायद उगु बखतया वर्णभ्रम व्यवस्थां हाँगः निसैं हे प्रश्रय दयो च्वंगु कट्टर हिन्दु समाजया शासक नपां सामन्त वर्गता पचय् मजुल । थथेयाडः गो.व. खय् शंखधर व नेपाल संवतया बारे छुछुं हे न्हिथडः मतः गुलिं गो. वं. या च्वमि शंखधर व वं छ्यलय हःगु नेपाल संवतया बारे सिइकं सिइकं हे म्हुतिइ धौ फिडः च्वंगुला धाय् फः ।

भक्तपुर जैलाटोलस्थित पाटीको भूपतीन्द्र मल्लको पालाको 'शंखासम्बत' उत्कीर्ण ने.सं.८२७(वि.सं.१७६४) को शिलालेख

राघवदेवको राज्यकालमा एउटा नयाँ संवत्को प्रवर्तन भएको थियो भन्ने कुरासंक्षिप्त गोपालवंशावली (सं.गो.वं.) मा परेका निम्न कुराबाट स्पष्ट रूपले मिल्छ **‘राजा श्रीराघवदेव, वर्ष ६३ मास ६ ॥ श्रीपशुपतिभट्टारकै, संवत्सरप्रवृत्तिःकृता ॥** (राजा राघवदेवले ६३ वर्ष ५ महीना राज्य गरे । श्रीपशुपतिभट्टारकमासंवत् प्रवर्तन गरियो ।)

उगुखाँ खं सं.गो. व.खय् पशुपतिनाथता देछासे छ्यलय हःगु सम्बत नेपाल संवत खः धाय्गु सियदः । अलय् मनय्तय मःगु खाँ छुलय् धःसा थाना उगु सम्बत राघवदेवया पालाय् न्ह्याकगु धाय्गुतक सियदः सुनं छ्यलय् हला धाय्गु सियमरू । थ्व धात्थें महत्वया खाँ खः । धात्थें उगु सम्बत राघवदेवं छ्यःगु जूसा थाना श्री पशुपतिभट्टारकै, संवत्सर प्रवृत्तिः कृता या हःनयें वा धाय् ‘राजा राघव देव वर्ष ६३ मास ६ ॥’ लिपा ‘तेन’ (वयकं) नं न्हिथाडः तगु जूसा राघवदेवं हे, नेपाल संवत न्ह्याकगु खः धाय्गु खाँ क्वः जिङ्गु खः । थथे राघवदेवया राज्य कालय् न्हँगु संवत खाँ खः सां उगु संवत सुनं छ्यला धाय्गु खाँ क्वः ज्यगु मरु । कर्क पैट्रिकय न्हिथाडः तः गु वंशावलीखय् (१९७५ .पृ. २६२) राघवदेवं तम्बुलसंवत न्ह्याकगु खाँ दः । थ्व खाँ नं थुङ्के मःगु खः । तम्बुल सम्बतया बारे मेगु वंशावलीत व मेगु छुं हे ऐतिहासिक सामग्री (अभिलेख, मुद्रा, ऐतिहासिक छुं नं पौत, पुष्पिकाखाँपु (वाक्य), ताडपत्र, तमसुक इत्यादि) सं थुकियाखाँ च्वयो तःगु व छ्यलः तःगु खानय् मरु । प्रजां मखुसँ राजां छ्यलय् हःगु संवत खः धाय्गु खाँ कुलय् तांगु खाँ सं गो.व. व कर्क पैट्रिक वंशावली यागु दः । हरिराम जोशी च्वयो दि (२०७० , पृ. ५१४ - १४)

राघवदेवले नेपालसंवत्को प्रवर्तन गरेको भए यिनले उपर्युक्त संवत्हरूको प्रवर्तन गरेको कुरा वर्णन गर्नुको बदला नेपालसंवत् प्रवर्तन गरे भन्ने कुरा वंशावलीहरूमा उल्लेख हुनुपर्ने थियो । यो संवत्को नेपालसंवत् नामले नै व्यवहार गरिएको कुराको उदाहरण एघारौं, बाह्रौं शताब्दी ई.को प्रारम्भिक समयदेखिकै पाइएको छ जसबारे माथि उल्लेख भइसकेको छ । जबकि उपर्युक्त संवत्हरूको कतै नामसम्म पनि उल्लेख भएको पाउनु मुश्किलै छ । यस्तो अवस्थामा यी राजाले नेपालसंवत् फिरेर भन्ने क’रामा क’नै खास ओज नभएको स्पष्ट हुन्छ । अर्को, माथि वर्णित सद्धर्मपुण्डरीक नामको ग्रन्थ पुष्पिकामा नेपालभाखासंवत् भनी उल्लेख भएबाट पनि प्रस्तुत संवत्को प्रवर्तन श्री राघवदेवले गरेको भन्ने कुराको खण्डन भए जस्तो लाग्छ । तर, पछि यहाँका राजसत्ताका कट्टर समर्थकहरूले नेपाल भनौं नेवार समुदायका कुनै एक व्यक्ति वा समुदायले प्रचलनमा ल्याएको नेपालसंवत्लाई उक्त राजाले नै प्रवर्तन गरेको संवत् भन्ने देखाउने हेतु त्यसलाई पशुपतिभट्टारकमा चलाएको संवत्, तम्बुलसंवत् आदि नाम दिई प्रचार गर्न खोजेको स्पष्टरूपले लाग्दछ । तर, यहाँका जनतामा स्वाभिमान भनौं या आत्माभिमानको भावना

निहित थियो । तिनीहरूले लिच्छविहरूको शक्ति शिथिल भएको बेला जसै देशमा डाँवाडोल परिस्थिति सिर्जेश्यो, शंखधर नामका एक सापुको नेतृत्वमा देशको विकट स्थितिमाथि काबुगरी देशलाई स्थायीत्व प्रदान गरेको लाग्दछ । देशलाई स्थायीत्व प्रदान गरिसकेको अनन्तर तिनीहरूले आफूले आत्मपूजा वा म्हपूजाको परम्पराको प्रचलनसाथ प्रवर्तन गरेको नेपालसंवतलाई राजा समेत अरू कसैको नाममा दर्ता गराउन चाहेनन् । यसरी राजसत्ताका समर्थकहरूको माथि वर्णन गरिए अनुसारको प्रयास सफलीभूत हुन सकेन, बरु त्यसको विपरीत पछि गएर यहाँका जनमानसले उपर्युक्त समयका जनप्रिय व्यक्तित्व रहेको शंखधर नामक सापुको शिलानिर्मित शालिग समेत बनाई भगवान् पशुपतिनाथको पटाङ्गिनीमै स्थापना गरे । शंखधरको उक्त मूर्ति अनुमानतः मध्यकालको पूर्वार्द्धको ताकाको छ ।

संवत छ्यलय्गु ज्या शासकपिसंजक याइ धाय्गु मान्यता सकल जनताया मनय् दुङः च्वंगु खानय् दः । अलय् संवतत छ्यला पाखय् मिखा वाय्केगु खःसा उगु खाँ सत्य मखु धाय् छिं । संवतया छ्यला राजा महाराजां ययो जक याय् फैगु मखु । थ्वयां जनतां यः कः वहे जनमतया जगय् दाङः छ्यलिग खः । थ्वहे धात्थेंगु खाँ थें च्वं । विक्रम सम्बत याय् हे खाँ ल्हाय्गु खःसा थ्वसुं चक्रवति जुजुं थःगु नामय् छ्यः गू मखु । अथेनं जुजु विक्रमा दित्यं छ्यगु धाय्गु भ्रम मानसिकता अज नं दःनि । अलय् ‘विक्रमादित्य’ पौराणिक खः ऐतिहासिक पात्र मखु, प्राचीन भारतया हिन्दू शासकपिसं काङ्गु राजकीय उपाधि जक खः । गर्थेकि भारतीय सम्राट चन्द्रगुप्त द्वितीय (३७५-४१५ ई.सं.) नं धारण यागु ‘विक्रमादित्य भट्टारक महाराज धिराज’ दसिकाथं दः । वहे उपाधि कःगुलिं हे वयक ‘चन्द्रगुप्त विक्रमादित्य नामं च्वः जःगु खः । ‘विक्रम संवत’ दक नवौं शताब्दी ई.सं स्वयो न्हा च्वयो तःगु इतिहास मरु । विक्रमसंवत न्ह्याक बलय् ‘कृत संवत’ ‘मालव संवत’ दक नां जायो च्वंगु खः । मालव गणं ई.पुं प्रथम शताब्दी पाखय् शकतयुता त्याकसेलिं विजय स्मारक काथं ‘कृत संवत’ व वनलिपा थ्वं मालव संवत काथं हज्यात । राजवली पाण्डे नपांया नेम्हाप्यम्हा भारतीय विद्वानपुं व अथेहे स्वदेशी विद्वान हरिराम जोशीजु या धापु काथं शकपुं नपां युद्ध यापुं मालवगणया गणमुखिया बिक्रमादित्य खः । गणतन्त्रखय् ब्यक्तिया मखु गणता च्वछाई । उकिं हे थुगु सम्बत ‘मालवसंवत’ जक धःगु जुल । भारतय् इस्वीया नवौं शताब्दी पाखय् थें बलय् गणतन्त्रया अन्त्य जुयो राजतन्त्र हःनय वय धुंकगु जुल । अथे जुगुलिं गणमुखिया बिक्रमादित्यता जुजु मानय् याडः वयाय्गु हे नामं पुलांगु मालव संवतता विक्रम- संवत नां बिल । थुकाथं विक्रम संवत धात्थें सुं छम्हा शक्तिशाली सम्राटं मखुसँ एक्कीकृत जनशक्तिं छ्यःगु खः । संवत छ्यलय्गु सम्राट पिसं जक याइ धाय्गु खाँ सत्य मखु धाय्गु खाँ विक्रम संवतं नं कयं । भीसं न्हि थाडः च्वङ्गागु

‘नेपालसंवत् नं अथेहे जूगु खः ।

परवर्तीकाल याय् हे जूसां नं उगु प्रसङ्गय् मेगु दसु आधुनिकालया उत्तरार्द्धय छ्यलय् हःगु त्रिभुवन संवतता काय् फः । त्रिभुवन संवतया छ्यला जुजु त्रिभुवनया इच्छां वयकपाखं जूगु मखु । धात्थेगु खाँ यां राणा शासन क्व दय धुङ्गानि वि.सं. २००७ साल फागुन ७ गते जुजु त्रिभुवन देशय् गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था निःस्वाङ्गानि संविधान सभाया चुनावयाकेगु खाँ क्वः छ्यसेलिं जनता लयताला । उकिया लुमन्ति (स्मारक स्वरूप) जनस्तरं २००७ सालय छ्यःगु थुगु संवत खः । थुगु संवतया छ्यलामि पन्ना प्रसाद जोशी जु खः । २००७ साल निसैंया पञ्चाङ्गपुं थुकिया साक्षी खः । थौ कन्हे थव उलि नां न्यनय् मरुसां नेपालय् छ्यः गु संवत मध्ये थव कान्छा म्हा संवत खः ।

शंखधर साख्वां नेपाल संवत छ्यलय् हः गु मौखिक इतिहासया हृदाय् च्वङ्ग साक्षी काथं वगु परावर्तीकालय् च्वगु ‘भाषावंशावलीत खः । भाषा वंशावलीखय् च्वयो तः काथं – राजा श्री राघवदेव भोगवर्ष ६३ यिन राजाले नीतिले प्रजाकन पालन गरिरहयाका थिया । यिन राजाका पालामा भक्तपुर ग्राममा एक सामुद्री शास्त्र जान्या थिया र सुवर्णआकर्षणका योग वार साइत ठहराई आफूले जान्याको शास्त्रप्रमाण स्थानसमेत जानी थोरै मानिसहरूकन गुप्तसंग विष्णुमतीको र भद्रमतीको संगम लखुतीर्थमा जाई बालुवा उठाई बोकी सरासर आऊ भनी पठायो । ती भरियाहरूले ती जान्या जनले अर्हाई पठायामोजिम बालुवा बोकी आउँदा वेला बाटामा कोही एक चतुर मानिस कान्तिपुर सहर हजार घर नपुग्दा अधिका कान्तिपुरवासी साख्वा नाम गन्याको शुद्र जातले भक्तग्रामवासी भरियाहरू विष्णुमतीसम्म आई बालुवा बोकी भक्तग्राम लैजान किन लिन आया, यसमा केही कारण निश्चय होला, भनी ठहराई भरियाहरूकन बहुतै सम्मान गरी बुझाई घरमा लगी ती भरियाहरूकन तृप्त गरी खुवाई मलाई पनि बालुवा चाहिन्या थियो । भरियाविना ल्याउन सक्थ्याको छैन । तसर्थ यस बालुवा मेरा घरमा खन्याई फेरी विष्णुमती जाई बालुवा बोकी लैजाऊ भनी ज्यालासमेत दी अनेक तरहसंग बुझाउँदा ती विवेक नभयाका भरियाहरूले वढिया भन्यौ क्या होला भनी बालुवा साख्वाका घरमा खन्याई फेरि विष्णुमती जाई बालुवा उठाई बोकी भक्तग्राम लग्यो ।

यो भेद साख्वाले बाहेक अरूले जान्याको थिएन । ती भरियाहरू दोस्राफेर लिन जाँदा सुवर्णसिद्धिको साइत टरी गयाको हुनाले भक्तपुर राजधानी सहर लग्याको बालुवाको भारी जस्ताको तस्तै रह्यो र त्यो शास्त्रीका मनमा यस्तो आयो कि मैले धेरै वर्षसम्म मिहिनत गरी निश्चय मानी ठहराई पठायोको यस शास्त्रले मलाई बहुतै शरम पाऱ्यो । भूट रहेछ भनी दिक्क भै सुवर्ण आकर्षणका पुस्तकलाई आगामा जलाइदियो । यस कुराको अर्थ साख्वाले बाहेक भक्तपुरका भरियाहरू उसका घरमा आउन्त्या जान्या

मानिस कसैले पनि बुझ्न सकेनन् । साख्वाको घरको बालुवा चौथा दिनमा सबै सुवर्णसिद्धि भै गयो ।

त्यहाँ उप्रान्त साख्वा बहुतै ज्ञानी हुनाले मनमा यस्तो विचार गन्यो कि भक्तपुरवासी जनले शास्त्रका प्रमाण विचार गरी सुवर्णसिद्धिको साइत योग ठहराई लिन पठायोको धनकन मैले भरियाहरूलाई सम्मान गरी बुझाई आफ्नू गन्याँ । अब यो धनलाई राखी छोड्नाको केही प्रयोजन छैन चाँडै यश धर्म कीर्तिमा ल्याउन्त्या हो भनी यस्ता तरहसंग विचार गरी सबै धन सुवर्ण खर्च गरी यो नेपालका मानिस प्रजाहरूको ऋण कति पनि शेष नराखी तिरी नेपाल संवत् नाम गरी संवत् फरायो । साख्वा जातमा शुद्र थियो तापनि बुद्धि बडो हुनाले नेपाल पुरीमा ठूलो जस प्रख्यात गरी श्रीपशुपतिनाथका दक्षिण दर्बाजासन्मुख आफ्नू शिलामूर्ति बनाई स्थापना गरी अन्तमा उद्धार भै गयो ।

पत्या हे याय थाकुगु काथं भाषा वंशावली खय् च्वयो तःगु खाँ प्रतीकात्मक व (विश्वसनीय) विश्वास याय्गु थाय् दःगु खानय् दः। वंशावली न्हि थांगु उगु बाखनय् सत्यया छुं खाँ दुथ्याङ्गः च्वंगु दः। सं.गो. वं. व भाषा वंशावली छप्पा म्हुतुं नेपाल सम्बतया छ्यला ६२ दा राज्य याम्हा जुजु राघव देवया पालायो जूगु खः दक धायो च्वंगु दः । सं.गो.वं. खय् नेपाल संवत छ्यलामिया नां सुचुक सुचुक तःगु दः सा भाषा वंशावलीसं तप्यंक : शुद्र जातया साख्वा जुं नेपाल संवत छ्यःगु खाँ हःनय हःगु दः । अथेहे भाषा वंशावलीखय् भक्तपुर ग्राममा एक समुद्री शास्त्र जान्या थिया व सुवर्ण आकर्षणया योग वार साइत ठहराई धायगु खाँ वगु दः अथेनं उम्हा विद्वान जोशीया नां धःसा न्हि थाङ्ग तःगु मरु । ख्वपया जोशी कृष्ण राज जोशी नपांया जुसी बःजुपिसं अथे सुवर्ण आकर्षणया योग, बार, साइत काङ्गः ब्यूम्हा बिलक्षण प्रतिभाया विज्ञ शास्त्री जोशी पिनिम्हा आदिपुरुष सिद्धिवन्त जोशी जुः खः धाय्गु न्हूंगु खाँ प्याहाँ वल । थव खाँ तस्कं महत्वपूर्ण खः । ख्वप देया परम्परागत नीप्यंगू त्वः मध्येया छगू त्वः वाँचु त्वः नं खः । ज्योतिष कृष्णराज जोशी (५५ कुथुछें, भक्तपुर) या धापु काथं सिद्धिवन्त जोशी वहे त्वः याय्म्हा खः । च्वयया खाँ खः धाय्गुलि थव खाँत प्याहाँ दैगु आशा याय् ।

थाना खुसी साइटय् लिक्ःगु फि लूँ जुगु खाँवगु दः । थव खाँ प्रतीकात्मक खः । थुकिता तप्यंक धायां पत्या याइ मखु । छाय्धःसा फी लूँ जुइ हे मखु अथेनं थव हे खाँयाता भतिचा हिङ्कःप्रतीकात्मक मिखालं स्वयगु खः सा फि लूँ जुय मफः सां फिखय् लूँ दैगु खाँ पत्या याय् फै । खुसी फिपुखय् लूँ दै । फिपु खय् लूँ क्वचा मालय्गु परम्परागत प्रविधि/संस्कृति भीथाय् प्राचीनकाल निसैं धायो वयो च्वंगु खाँ प्रकारान्तय् थव बाखं नपां मिलय् जु । हलिमयया गुलिं देशय् खुसीया फिखय् लूँ मालः जीविकोपार्जन याङ्गः वयो च्वंगु दसुत अपलं दः । नपां अत्याधुनिक प्रविधिं यूरोप अमेरिका थजगु तस्कं विकसित देशय् नं थुगु संस्कृति अजनं ल्यं दः

नि । अथेज्गुलिं नं उगु देशय् अपलं हनय् ला धाय्गु सिय दः । अलय् थौ कन्हे नं पुलांगु सीप व परम्परागत प्रविधि खुसी फिपुखय् लुं मालः थःगु जीवन हाडः च्वंपुं भी नेपः मि साधारण मनू नं थुगु प्रसङ्ग नपां स्वाय्गु त्वः फिडके मज्यू । सुनकोशीया नां अथे तःगु खै मखु । चितौन माडी दुनयया चिच्या-चिच्या हांगु खुसी चाय्, काली गण्डकी व सुनकोशीया खुसी सिथय् फिखय् लुं मालः जीवन हानिपुं माभी, सोनहा, बोटे जातित अजनं दः नि । प्राध्यापक विमल शर्मा ब्युगु जानकारी काथं ख्वपदेया दत्वी लागु छगू त्वः गोल्माही नं खः । थाना उत्तरं दक्षिणय् बः वानिगु खुसीचा डय्दा हाँजक ल्यं दःगु खः । लाँया दक्षिणपाखय् इवाला (भरना) थें हाइगु उगु खुसीचा मू लाँ तपुयो तःगु खः । उगु पुखु सुनमति नामं नां दां । स्थानीय बुढापाका पिनिगु धापु काथं उगु खुसीया फि लुं जुइगु बाखं थुकाथं थुइकसा बांलाई ।

शंखधरं लुं काल । अथेधाय् वयकलं छुं हे दुःख सिय म्वाय्कः अथे हे लुं कायो तस्कं तःमि जुल । उगु सम्पति वयकं लोकहितया ज्या याता । त्यासा पुलय मफूपुं दासपिनिगु त्यासा पुलः बियो वयकं दास मोचन यौ बिल । थवं लोकया भिंज्यां वयकःया ज्या युगान्तकारी (ताई तक स्वाडः च्वनिगु) जुला वयकलं सकल जनताया विश्वासनं मन त्याकः दिल । सुनपां जनशाक्ती दः जुजुयां छु द्यो नपां वलिसें दै, अलय् व हे न्ह्याथाय् त्याई । थुकिया छगू अनुपम उदाहरण : शंखधर ।

सुं छम्हा, छगू परिवारया त्यासा पुलः बियगु उति तः हांगु खाँ मखु । उब्लेया सामाजिक परिवेशय् दासपिनिगु त्यासा पुलः बियो जनताया मन त्याकय्गु चानचुन खाँ मखु । जनशक्ति थें तः हांगु मेगु मरु धाय्गु खाँ लिपावयो वहे त्यासा पुल बियगु ज्या खं सियदः । अजगु खाँ उब्लेया जनतां पक्का नं मति तल ज्वी । अथे मज्गु खः सा जनशक्तिया महत्व पिब्वयो च्वंगु विशेष दिन अथे धाय् कार्तिक शुक्ल प्रतिपदाया विशेष पर्वखय् सकल जनताया साथ व सहमति दयो शंखधरं न्हँगु सम्बत छ्यलय् फैगु मखु ज्वी । पशुपतिया देगः हनय्, दक्षिणपाखय् उत्तराभिमुख पाखय् थ्यं मथ्यं साढे दुई फुट तः हिकम्हा ल्वहँ याय्गु मूर्ति दः । वंशावली न्हि थाडः तःगु थव थुगु ल्वहँया मूर्ति वहे साख्वा याय्गु खः । थुगु मूर्तिखय् वयक बेलामति लथ्याडः च्वंगु दः । नेपां लाहा छाती तक थ्यंकः शंख ज्वडः तःगु दः । थथे शंख ज्वडतः म्हा वयक शंखधर खः दक धाय् थाकु मजु । वंज (ब्यापारी) थें च्वंकः वयक थुगु मूर्ति खय् ख्वः तस्कं सौम्य व शालीन खानय् दः । सुं बदमास पिनिगु नियतिं याडः छुं इलय् छुं कारणं वयकया जब पाखय् पालः क्वचा हे मदयक तःगु जुल । वयकलं देव पाखय्या ब्वहलय् भतिचा जःगु थें च्वंगु भोला (म्हेचा) छपा नं क्वखायो तःगु दः । उगु म्हेचा स्वय बलय् थजगुमति वानि धात्थें उकि दुनय् तस्कं ज्यालगय् जुगु बस्तुत स्वथाडः तःगु दः । पक्का हे व म्हेचां छगू विचः याम् मःगु अर्थया सांकेतिक काथं

भीता उगु मूर्ति निःस्वासां निसें अथे धाय् पुस्तौ पुस्ता निसें धायो वयो च्वंगु दः । शंखधरं दासतय्गु त्यासा पुलः बिय धुंक खुगु तमसुकत तय्ता म्हेचा क्वखःगुखः धाय्गु जनश्रुति थौ तक धायो वयो च्वंगु दः । लिच्छवीकालय् छ्यलिगु न्याकी ग्वँ ल्वहँ (तस्कं बांलागु ल्वहँ) नपां थुगु ल्वहँ ज्वः ला । थुगु मूर्तिया छ्थाय् नेथाय् लिच्छवीकालया मूर्तिखय् थें प्रस्तरलेपनयाडः तःगु खानय् दः । थुगु मूर्तिखय् शंखधरं न्हयपतय मुन्त्री (कुण्डल) तयो तःगुदः । कपालय् साप प्याडः तःगुदः । थुकिया ब्वसा (अलंकरण) नं सामान्य जक खः । वया प्वाभतिचा तग्व, थुकीं ब्यापारीया पहः क्यं । थथे थुगु मूर्तियाता स्वयो थुकिया छुं भाति विशेषतायाता कायो स्वय वलय भीसं थुकिता विक्रमया दशौ शताब्दीया नेगूगु चरणपाखय्या धाय् फः । अले थुगु मूर्तिनपां स्वाडः च्वंगु जनश्रुति व वंशावली - विवरण नपां साख्वाया खः दक धाय् फः । थुकाथं शंखधर साख्वां नेपाल संवत् छ्यःगु खः धाय्गु दसि प्रमाण वा पुरातात्विक साक्षकाथं नपां थुगुमूर्ति भीगु हःनय् दाँ वयो च्वंगु दः । उगु दसि-प्रमाण नं वयागु ऐतिहासिकता पुष्टि याई ।

ईस्वीया च्यागूगु शदिनिसें हिन्गूगु शदितकया युग सिद्ध तान्त्रिकया युग खः । उगु युगता सिद्धयाई नपां अद्भूत तान्त्रिक-मान्त्रिक ज्या इवः खं लोकया हःनय् सिद्ध तान्त्रिकत तस्कं लोकं हवा । योग व अनुष्ठान विशेष महत्व कायो च्वंगु सिद्ध तान्त्रिक परम्परासं ब्रम्ह वा देवत्वया अंश मनुयाय्के हे दुबिइगु खाँ अपलं विश्वास याडः च्वंगु सकसिनं स्यू । वैदिककाल निसें हे विशेष याडः(अहं ब्रम्हास्मि) (जि हे बम्ह/ जिहें देवः) या योग व साधनामूलक दर्शनता नेपाल मण्डलया नेवः जनं देवत्व (आत्मा) व देह दथ्वीया स्वापु काथं आत्मापूजाता मुड-मुडःहयो च्वंगु दः वहे काथं जिवय् अनेक अनेक न्हँ न्हँगु तान्त्रिक छ्यलय्गु इवल्य् च्यागूगु शदिं निसें म्हा पुजा'(आत्मा पुजा थःगु जिउ पुजा) याय्गु चलन अजनं अपलं छ्यलः वयो च्वंगु मूखाँ भीगु हःनय् दः । कार्तिक शुक्ल प्रतिपदाया दिनसं वा न्हँ दँया दिनसं म्हापुजा याय्गु चलन थौ तक दः नि । थुखुनं हे साल नं हिली । शंखधर साख्वाता न्हँगु संवत छ्यलय्ता धार्मिक-सांस्कृतिकया महत्वं जःगु शुभ दिं थव स्वयो बांलागु मेगु छु दै । थुकाय् लाक छगू विचः याय् मःगु खाँ छुलय् धःसा म्हापुजा न्हपालाक याडः वगु खलाकि नेपाल संवत न्हपालाक छ्यःगु । 'म्हापुजा' खाँव मल्लकालीन ऐतिहासिक सामग्रीत गनां च्वयो तःगु मरु । थुगु खाँव आधुनिक कालयाय् नं उत्तरार्द्धपाखय् छुगु खानय् दः । सायद थव हे खाँ खं छथव विद्वान पिसं नेपाल संवत हे न्हपा लागु धायो च्वना थुकिया बारे बिस्कं अध्ययन याय् मः । न्ह्यागु थजु कार्तिक शुक्ल प्रतिपदाया दिनय् जनतां जनशक्तिया महत्व थुइकगु विशेष दिन खः जनता तस्कं लय्तःगु ऐतिहासिक दिन जनतां स्वतन्त्रताया मति तःगु दिन देशं थःगु हे मौलिक संवत् छ्यःगु राष्ट्रिय महत्वया खास दिन धःसा छुं पाइथें मच्चं ।

अन्तर्राष्ट्रिय महत्त्वया राष्ट्रिय संवत

चन्द्रमानकाथं न्ह्याङ्गु नेपाल संवत थुक्रिया न्हपांगु छ्यला निसैं हे देशीय/ राष्ट्रिय संवतयाकाथं जक मखुसैं अन्तर्राष्ट्रिय संवत काथं नं छ्यल वयो च्वंगु खाँ थुक्रिया ऐतिहासिक सामाग्रीतः ल्हँ पौ, सिज पौ, लुँ पौ, वह पौ, सिँ पौ, धेंबा (मुद्रा), राजाज्ञा, लाहातं च्वयोतःगु हस्तलिखित ग्रन्थत वंशावली भूमि सम्बन्धीया ताडपत्र, तमसुक, थी थी पौ (चिट्ठी) त, कलावस्तु (मूर्ति, चित्र, स्तम्भ, स्मारक, हिति, जरं (जलद्रोणी) इत्यादि तःतः ग्वगु ल्हँ/चट्टान पौ, गुफाय् च्वयो तःगु गुफालेख, थीथी काथंया वस्तुत स्वयो सिङ्के फः ।

यल, मङ्गल बजारया कृष्णमन्दिरया हः नय (जरं) जलद्रोणीसं, कुटील लिपि च्वयो तःगु ॐ संवत माता कियो तःगु दः । नेपाल संवत ब्यवहारय्छ्यःगु थव न्हपांगु अभिलेख काथं खानय् दः । माता खाँग्वलं मातृका धाय्गु थुङ्की । मातृकाया ल्या २,५,७,८,९,१०,१४,१६,५०,५१ अनेक जुय फः कृष्ण मन्दिरया लिनय्या चिच्याहांगु गल्ली चाय् दशमहाविद्या मध्येया छिन्नमस्ताया बःचा ग्वगु छगः देगः नं दः । थौ कन्हें मो मदुगल्ली नामं धाङ्गु उगु गल्ली मध्यकालय् माता गल्ली नामं जः । उगु नां उब्बेया ने. सं. ४९१ या तमसुक ताडपत्र खय वगु दः । उक्रिया लिधांसाय् हरिराम जोशी माताता 'दश' (हिगू) ल्या माने यागु सत्य खानय् दः । थुकाथं संवत माता या ल्या नेपाल संवत १० खः धाय्गु सिय् दः ।

नेपाल संवत छ्यलय हःगु न्हपांगु शदि पाख्य च्वयो तःगु उल्लेखित ग्रन्थत लंकावतार (ने.सं. २८) अष्टसाहसिका प्रज्ञापारमिता (ने.सं ४०) किरण तन्त्र (ने.सं. ४४), सौर सिद्धान्त (ने.सं. ६१), उष्णीषविजयनामधारिणी (ने.सं. ८८) सं नेपाल संवत च्वयोतः गु दः । नेपाल वत्सरे धायो च्वयोतःगु न्ह्यांगु ग्रन्थ अष्ट साहसिका प्रज्ञापारमिता खानय् दः उक्रिया पुष्टि वाक्यसं नेपाल वत्सरे १४८ च्वयो तःगु दः । शिवधर्मशास्त्र नांया ग्रन्थया पुष्पिवाक्यसं नेपाल संवतरे २९० च्वयो तःगु दः । अथेहे अगटसाहसिका प्रज्ञापारमितासं नेपाल वत्सरे ३२३ अमृतेश्वर पुजा सं नेपालान्दगत संवत ३३६, आर्य भगवती शत सहस्ररूपा प्रज्ञापारमितासं ने. सं. ३४४ च्वयो तःगु दः । सद्धर्मपुण्डरिक सं 'नेपाल भाखा संवत ८०१' च्वयो तगु दः । थव नेगू प्यंगु दसु जक खः । नेपाल संवत छ्यल तःगु यक्व यक्व ग्रन्थत दः । नेपाल संवत ब्यवहारय् तःगु सर्वप्रचीन ताडपत्र- तमसुक यलया रूद्रवर्ण महाविहारं ब्यगु दः । गुकी संवत १०३ च्वयो तःगु दः । थुकाथं नेपाल संवत न्ह्याकगु इलय् निसैं हे थुगु संवत नेपः या देशीय/ राष्ट्रिय संवत काथं ब्यवहारय् छ्यल वयो च्वंगु निश्चित याय् फः ।

चव्य न्हि थाङ्गु मङ्गलबजारया जलद्रोणीया 'ॐ संवत माता' च्वयोतःगु अभिलेख बाहेक यल सुनधारा (लुँहिति) या संवत १०६, यल घाय्बुया संवतया संवत १०७ व ख्वपया भैल देगः

तःमाही) या संवत १२५ या अभिलेखय् नेपालसंवत ब्यवहारय् छ्यलः तःगु दः । पुष्टिकाथं इचंगुया ३२० पिम्बहालया ४७९ व स्वयम्भूया ४९२ या अभिलेखय् छसिकाथं 'नेपाल वत्सर' नेपालिकवित्सर' च्वयो तःगु दः । नेपालय् छ्यलः तःगु संवत मध्ये नेपाल संवत हे नेपःमिपिनगु मन-मनय् थाय् काय् फःगु नेपः दे या छगू जक थःगु हे मौलिक संवत खः धाय्गु खाँ च्वयया दसि प्रमाणं सिय दः ।

उत्तरप्राचीन कालय सिज ध्यबा (ताम्रधातुया मुद्रा) खः । धेबाख्य संवत छ्यलय्गु उब्बे मयानि । मध्यकालय (रजत) वहया ध्यबा अपलं छ्यल लुँयाय्गु धेबा नं छ्यल । नेपाली धेबाख्य दकलय् न्हःपां संवत छ्यलय्गु ज्या उब्बेया यलया जुजु सिद्धिनरसिंहमल्लया ध्यबाख्य खानय् दः । ई.एच. वाल्शजुं (१९९० पृ. ६४) सिद्धिनरसिंह मल्लया छगू काथंया ने.सं. ७५१ सं कियो तःगु चर्चा याड्दय्गु दः । सिद्धिनरसिंह मल्लं पिताब्यगु नेपाल संवत '७६१' कियो तःगु पायँमोह नं दः । ध्येबाख्य नेपाल संवत छ्यलय् प्रवाह यँ व ख्वपय् नं यात । यँ राज्यपाखं जुजु प्रतापमल्लं दकलय् न्हःपां नेपाल संवत छ्यलः पिताहःगु ध्वबा 'श्री प्रताप मल्ल ७६१' च्वयो तःगु ध्यबा खः । अथेहे ख्वपय् जुजु जगतप्रकाश मल्लं दकलय् न्हःपां नेपाल संवत छ्यलः पिताहःगु ध्यबा 'श्री श्री जगतप्रकाश मल्ल ७६५' कियो तःगु ध्यबा खानय् दः । राज्यपाखं पिताहःगु ध्यबाख्य नेपाल संवत छ्यलय्गु इवल्य नं नेपाल संवत राज्यपाखं मान्यता ब्यगु राष्ट्रिय संवत हे खः धाय्गु पुष्टि जु । नेपाल संवत छ्यलः तःगु नेपाली मुद्रा तिब्बतय् (सँदिस्य) नं चल्य जु । थुकाथं नेपाल संवत अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता दःगु संवत खः धाय्गुसियदः ।

नेपाल संवत छ्यलः तःगु अभिलेखत नपां ऐतिहासिक सामग्रीत नेपाल स्वनिगः व थुक्रिया लिक्कया थाय् व उकिं पिनय गथेकि सल्यान मुक्तिनाथ, गोरखा, नुवाकोट, बन्दीपुर, भोजपुर, दुम्जा/नेपालथोक, सिन्धुली, पलाञ्चोक, दोलखा लगायतया थासय् लुयो वगु दः । भारत, चीन, सँदि (तिब्बत) म्यानमार, लगायतया पिनयया संसारं नं नेपाल सम्बत छ्यलःतःगु खानय् दः । ईस्वीयो हिंयंगूसदिपाख्य चिनियाँ सम्राट ताइमिङः नेपाःया तस्कंशक्तिशाली शासक शक्तिसिंहराम बर्द्धनयानामय छ्वयोहःगु नेपाल संवत ५२५ या संस्कृत भाय दःगु, रञ्जनालिपिं च्वयोतःगु फरमाना-पत्रख्य 'महाथीनाब्द ५२५' न्हिथाडः तःगु दः गुगु नेपाल संवत खः । थाना नेपाल सम्बतता 'महाचीनाब्द' खाँग्वः काथं छ्यलःतःगु खाँ तस्कं हायँपुगु व बिचः याय् लाङ्कगु खानय्दः । अथेहे नेपाल सम्बतता चव्य न्हिथाङ्गु ख्वपया जेलाँ त्वःया ने.सं. ८२७ या अभिलेखसं 'संखासम्बत' धायो तःगु दः । अथेहे क्याम्ब्रिजब्वनय्कुथि तयो तःगु लाहातं च्वया (हस्तलिखित) ग्रन्थ 'अस्वघोषा नन्दिमुखा अवदान' सं 'स्वयम्भू संवत ८४१' च्वयो तःगु दः । उगु संवत नं नेपाल संवत हे खः । थुकाथंनेपाल संवतया बिस्कं बिस्कं नामं नं छ्यलः वयो च्वंगु दः, धाय् फः । प्रतापसिंह शाहं टकया चा ली गुलिमःधाय्गु

निश्चित याय्गु खायँ ल्हासाया लामा ग्याल्छे परिवबोछेया नामय चवगु पौखय् नेपाल लिपि, नेपाल भाषा व नेपाल संवत '८९५' छ्यलः तःगुदः । थुकाथं नेपाल संवत देशं दुनय् जक कुडः मतः सें देशं पिनय्या संसारे थ्यंकः राष्ट्रिय व अन्तर्राष्ट्रिय स्तरयूतक मान्यता दःगु संवत काथं लोकं ह्वाकः छ्यलः वयोचवंगु खाँ धात्थे खः धाय्गु सिय दः ।

दमन व उद्धार (क्वत्यला व थाकाय्गु ज्या)

देशबासीं स्वयो दे न्ह्याकिपुं शासक पिसं इतिहास व संस्कृति थुइकेगु ज्या अजनं छ्यला हचिलः थुइके मः । इतिहास व संस्कृति मथुयो कतयाय्गु थःगु व थःगु याता कतः याइगु याडः छ्वै, गुकिं सांस्कृतिक संकट वै अलय थःगु म्हासिइका ताडः वानि । भीगु हःनय् तस्कं वांलागु दसुकाथं दाँ वैगु 'नेपाल संवत' ता स्वइगु नियमित नं थथे हे खानय् दत ।

ने.सं. ८८९ (वि.सं. १८२६) सं खवप दे नं त्याकय् धुंकः नेपाल मण्डलय् गोर्खाली पिनिगु पूर्ण अधिकार जू वान । मल्ल जूजु पुं बुसेलिं नेपाल संवतया छ्यला नं व्यवहारे म्हवँ जूजु वाना शक संवत व विक्रम संवतया छ्यला राज्यस्तरं अपलं अपः याडः हला । शाहकालया न्ह पां न्हपां थुकिया छ्यला छुं ई तक दः सां सरकारी कार्यालय छथाय नेथाय दःसां उब्बेया राणा प्रधानमन्त्री चन्द्रशम्शेर पाखं ने.सं. १०२३ खय् नेपाल संवत लिकायों उकिया थासय् सरकारी संवतया काथं राज्यस्तरं हे छ्यलय् हल । थुकिं जनताया नुगः खवयकल । थथेयाड अम्यूदयकाल (न्ह्याकसां निसें) सरकारी, नीजि ज्याखय न्हिया न्हिथं छ्यलः वयो चवंगु, दाच्छी तकया जात्रा, नखा-चखा व संस्कारे छ्यलः वयो चवंगु अन्तर्राष्ट्रिय महत्वया थःगु हे राष्ट्रिय संवत नेपाल संवतता सरकारं थुकिया राष्ट्रिय व अन्तर्राष्ट्रिय महत्व थुइके मफयो 'थ्य खालि नेवः तय्गु जक संवत खः? धाय्गु भ्रम हवल : ब्यूसेलिं थुकिता हकनं सरकारी मान्यता बिइकेता सांस्कृतिक, भाषिक, कःमिपुं व नेपाल मण्डलया सकल नेवःत जन आन्दोलित काथं हज्याता ।

गना दमन जुई आना प्रतिरोध पक्का नं जुई । गुसी घाँय्ता गुलि पुयो मेथाय् हाकुतिनि व आनाभन तिमस्वाड दाडः वै । क्वत्यल जक छ्वयां आन्दोलन/क्रान्ति गनां न्हाडः वांगु मरु छुं भाति सुंकः चवसां हकनं दडः वैगु इतिहास साक्षी दः । राणाकालया उत्तराद्धे दमन व अत्याचार फयां फय् मंजिक यासेलिं राजनैतिक आन्दोलन नपां नपां भाषिक आन्दोलन व नेपाल संवतया आन्दोलन चर्के जुयोवाना नेपालभाषाया प्यंगः थां काथं कायो तः पुं लोकं ह्वापुं निष्ठानन्द बज्राचार्य, सिद्धि दास महाजु, मास्टर जगत सुन्दर मल्ल, योगबीर सिंह कंसाकार पिसं नं नेपालभाषा हकनं स्वाकः ह्यता साहित्यया : लाँपु ज्वडः जागरण हला । भाषिका व सांस्कृतिक पुनर्जागरण ह्यता वयकपिनिगु तः हांगु लाहा दः । वहे भ्वलय नेपालभाषाया डागूगु थां काथं नां जःम्हा

धर्मादित्य धर्माचार्य (ने.सं. १०२२-१०८३) जुं ने.सं. १०४० सं नेपाल संवतता राष्ट्रिय संवतकाथं मान्यता बियमगु अभियान न्ह्याकला । ने.सं. १०७१ (वि.सं. २००७) या आगमन लिपा नं भाषिक आन्दोलन नपां नपां नेपाल संवतता राष्ट्रिय संवतया मान्यता बियम : गु माग नपांया आन्दोलन नं हज्याकः यंकल । पञ्चायतकालय उगु आन्दोलन सरकारी दमन ((धरपकड) छँ छँ वाड ज्वडः यंकेंगु यासेलिं भन चर्के जुल । थुकीं नेवाः भाषिक आन्दोलनता भन अपः ग्वाहाली यात । थप शक्ति बिला ने.सं. १०१९ (वि. सं. २०३६) सं भाषिक व सांस्कृतिक अधिकारया लागिं निः स्वांगु 'नेपाल भाषा मंका खलः ने.सं. ११०० सं क्वथा व चुकय् जक मुडः डाय्कः वयो चवंगु नेपाल संवतया न्हूदँता खुल्ला आकासया क्वय सार्वजनिक रूपय डाय्केगु ऐतिहासिक निर्णय याता । वहेकाथं उब्बेया नेपाल संवत न्हूदँता दिनसं कार्तिक शुक्ल प्रतिपदा म्हापुजाया दिनसं स्वनिगःया येँ, यल, खवपय् लाहातय् राष्ट्रिय ध्वायँ ब्वयकः बाजागाजानपां भाषिक प्रेम व देशभक्तिया भावना कः घाडः 'नेपाल संवत राष्ट्रिय संवत खः, भाषिक समानता दम्मा' धाय्गु सःश्वयकः थःहे धाय्गु भावना ब्वलांकः न्हूदँता भिन्तुना कालबिल यासे, अपलं अपः मनूत मुंकः तस्कं लयतायो मोटरसाइकल/ मोटर च्याली पिकाल । भिन्तुना च्याली याडः जागरण ह्यगुलि थुकिनं बांलागु लिचवः लाकल । थव छगू न्हूगु अभियान काथं हछ्याता, गुकिं पःखःया चाकलीया क्वथा व चुकय् जक कुडः याडः चवंगु नेपाल भाषा व नेपाल संवतया आन्दोलन पिताहयो जनताया मन-मनय् ग्वाकः सफलताया चवकाय तक थ्यंकय् गुलि अजुचाय् पुक लिचवः पिकगु खः । थुकीं स्वनिगःया नेवःतय्ता जक मखु नेपदे या देशां देछी नेवः तय्ता छथाय्सं मुंकः छपा कुसा क्वय तय ह्यगु बांलागु ज्या यात । भिन्तुना च्यालीं हःगु जागरणं छप्पा छधि जुयो लाहापा स्वाडः ने.सं. ११०५ खय् थिमि 'ल्याय्मपुचः थिमि' निस्वान । थुगु पुचःया नारा खः मत जक च्यायमा जः ला कुं कुलामय थ्यनि' नेवा भाषा, कला, संस्कृति नपां ऐतिहासिक पात्र शंखधरता जनमानसय् म्हासिइके ब्यूब्यू मूलतः राष्ट्रिय संवतकाथं मान्यता बिइकेता नेपाल संवतया प्रचार-प्रसार याय्गु थुगु संस्थाया मू तातुना खः । वत्सगोपाल बैद्य जुपाखं पशुपति प्राङ्गणय् चवंगु शंखधरया किपा स्वयो किपा कियो पत्रा (पात्रो) पिथानयगु, न्हूँ दँया इलय् विशेष ज्या भ्वः तयो शंखधरया किपा ब्वज्या याडः, स्वमः क्वखाय्केगु मेगु न्हूगु संस्कृति ल्याय्मह पुचं याता धर्म सुन्दर शाक्य- 'शंखधर साख्वाः पहिचानका लागि गरिएका प्रयास, ल्याय्मह रजत स्मारिका ११३२ पृ. १२९- १३२) विशेष याड राष्ट्रिय विभूति शंखधर साख्वाता राष्ट्रिय विभूति काथं तिः स्वानय्गु भ्वलय ल्याय्मह पुचः याय्गु नं लाहा दः।

न्हपा व लिपा । जनताया हःनयँ जि हे खः धायो चवम्हा

याकचा जुयो वाडः च्वंगु राजसत्ता जनताया हःनयँ कपः क्वमछुकसें मगा गथेकि ई.सं. १७८९ या फ्रान्सेली राज्यक्रान्तिया इलय पेरिसं दाडः वगु जनतायासागर, अथेहे ने.सं. १०७० (वि.सं. २००७) ने.सं.-१०९९ (वि.सं. २०३६) ने. सं. ११०९ (वि.सं. २०४६) व ने.सं. ११२५-२६ (वि.सं. २०६२-०६३) या जनक्रान्ति/ जन आन्दोलनया इलय येँ दाडः वगु जनसागर । गथे ई.सं. १७८९ या फ्रान्सेली राज्य क्रान्तिता पेरिसय् दाडः वगु जनसागरं क्रान्ति थासय थ्यंकयता मू ज्या यागु खः अथेहे पुलांगु राज्य सत्ताः पञ्चायत व्यवस्था क्वःथयता । येँ देशय् दाडः वगु जनसागरं अथेहे तःकः यागु ग्वाहाली । व अन्तिम निपंया नुगया ढुकढुकी खः नेपाल मण्डलया नेवःजन न्ह्याकगु भाषिक आन्दोलन नपां नेपाल संवतया आन्दोलन । भाषिक आन्दोलन व नेपाल संवतया आन्दोलनय् वः पुं नेवःतयता साथ मब्युसैं समर्थनमयासैं छुं हे राजनैतिक आन्दोलन सफल जुइ हे मखु, चाहे नैंसं. १०७० (वि.सं. २००७) सालया क्रान्ति । प्रजातान्त्रिक आन्दोलन जुय्मः या ने.सं. १०९९ (वि.सं. २०३६) (सालया विद्यार्थी आन्दोलन चाहे ने.सं. ११०९ (२०४६ साल) या जन आन्दोलन थ जु वा ने. सं. ११२५-२६ (२०६२-६३) या जन आन्दोलन थजु । ने.सं. १०६१ (वि.सं. १९९७) सं प्यम्हा सहिद पुं धर्मभक्त माथेमा, गंगालाल श्रेष्ठ, दशरथचन्द, शुक्रराज शास्त्री पिनिगु वाँगु हिर्ख ने.सं. १०७० (वि.सं. २००७) (सालया क्रान्ति हल । ने.सं. १०९९ (वि.सं. २०३६) सालमा विद्यार्थी आन्दोलने पञ्चायती व्यवस्था तय्गु कि मतय्गु धायो जनमत संग्रह याकयता राजतन्त्रामक सरकारता वाध्य याता सा (२०४६) ने. सं. ११०९ या जनआन्दोलनं पञ्चायत वांछवयो संवैधानिक राजतन्त्र हल । अलय थुकिया नं ल्यं दनिगु पुरक ने.सं.११२५-२६ (२०६२-६३) या जनक्रान्तिं द्रलंद्र दाँ हाँ निसैं हाँगः कायो च्वंगु राजतन्त्र क्वथायो गणतन्त्र हल ।

ने.सं.११०९ (२०४६) सालया जनआन्दोलन लिपा कृष्ण प्रसाद भट्टराईया प्रधानमन्त्री कालय् सरकारं ने. सं. ११२० कछलाथ्व दशमि (वि.सं. २०५६ मंसिर २ गते) विहिवार खुनुं नेपाल संवतया न्ह्याकामी (प्रवर्तक) संखधर साख्वा ता 'राष्ट्रिय विभूति' घोषणा याता । ने.से-११२१ (वि.सं. २०५८) सालय् सरकारं नेपाल संवतया न्हूँ दँया लसताय राष्ट्रिय विभूति शखधर साख्वाया सम्मानस वयकया शंख ज्वडः च्वंगु किपा दःगु हुलाक टिकट व ध्यबा (सिक्का) छ्यलय्हला । पुष्प कमल दाहाल 'प्रचण्ड' या प्रधानमन्त्रीत्व कालय् सरकारं ने.सं. ११२८ (बि.सं. २०६५) या न्हूँ दँया लसताय नेपाल संवतता राष्ट्रिय संवतया मान्यता बिला । ने.सं. ११३० (वि.सं. २०६७) खय् सरकारं शंखधर साख्वाता पाठ्यक्रमय दृश्याकेगु खाँ क्व छित । ने.सं. या इतिहासय् थ्व लुमांकेहे मफैगु विशेष घटना काथं न्ह्याब्लें न्ह्याब्लें म्वाडः च्वनि ।

दकलय लिपा : नेवा राष्ट्रबोधी नां खः । जाति वनं लिपाया खाँ खः । नां ज्वःलागु हे थुगु खाँया पर्याप्तजुयो च्वंगु दः गथेकि नेपाः व नेपाःमि, नेपाल व नेपाली । नेपाल मण्डल नेवः जनया मूथाय् (भूमि) खः । थ्वहे मू थाय्या चाखय् साडः हुर्कय् जूपिसं छुगु नां खः नेपाल । यक्व यक्व दाँ अथेधाय् अनन्तकाल निसैं सार्वभौमसतां जःगु स्वतन्त्र देश काथं हलिमयया सारा संसारं सियो वयो च्वंगु , मानेयाड वयो च्वंगु, हलिमयया च्यागू तः तःजःगु च्वाप्व गुं दयो नां जाय्क च्वंगु, जनक, बुद्ध, शिव, सीता, भृकुटीया अति पवित्र पूण्य भूमि खः सुन्दर, शान्त अलय विशाल दे भीगु नेपःदे । थी थी भाषाभाषी जातं जातया स्वं हवयो च्वंगु, थी थी संस्कृतिया तःमिगु दे जुयो धार्मिक समन्वय, सहिष्णुता वा सांस्कृतिक एकताखय् हाडः दयो च्वंगु च्वाप्वगुं पर्व व मधेस (हिमाल, पहाड, तराई) या भी सकल नेपःमि । अलय थ्वहे चाखय् बुयो तःधिक जूगु भीगु थःगु धायगु छगू जक संवतः नेपाल संवत । जनताया छप्पा, छधि या छगू दबू नेपाल संवत । जनता या प्रतिनिधि शंखधरं न्हःपा. छ्यगु संवत खः नेपाल संवत । शकसंवत व विक्रम संवत थाना जक मखुभारते नं चलय् जुयो वगु खः । उकिं व भीगु जक मखुसे सकल सिया मंकः संवत जुल । थ्व खाँ सकल सिमं स्यू । उकिं हलिमयया सकल सिनं थुइकः हाडः वयो च्वंगु नेपःदेया छगू जक लोकं हवागु राष्ट्रिय संवत खः नेपाल संवत ।

पूर्व मध्यकालय् विशाल नेपः देया राजधानी नगर काथं हज्याड वयो च्वंगु नेपाल मण्डल क्वचा ज्यडा नं नं उत्तर मध्यकालय् चिच्या क्वगु राज्य जूसां नं राजधानी नगर काथं जुयो च्वंगु व ने.सं. ८८९ (वि.सं. १८२६) खय् धःसा मल्ल राज्य क्वदय धुकः छगू चिच्याहांगु क्वहय्कः (उपेक्षित) जिल्लाया नगर वा 'भादगाउँ' खय् जक लिंकुं तःगु येँ व यल स्वयो लिपालागु हिदा नीदा हाँतक मनूतय् मनय् अथे वाडः च्वंगु खः । शायद थुकीं याड हे विशेष याड नेपाल मण्डलया इतिहास, संस्कृति, पुरातत्व नपां मेमेगु विषयसं च्वसा न्ह्याकिपुं विद्वत वर्गपिसं येँ व यलया विषय जक अध्ययन अनुसन्धान याडः च्वना । न्ह्यागु थजु, ख्वप देया थी थी न्हूँ न्हूँगु खाँत हिलः मालः स्वयो पिब्वयगु ल्यं दःनि । ख्वपदे नेपाल मण्डलया सभ्यताया (केन्द्र) मूथाय् काथं च्वड च्वंगु खाँयाता भीसं लुमांकेमज्यु । धार्मिक - सांस्कृतिक लागाय् थजुवा सामाजिक-राजनैतिक लागाय् थजु, कलाकौशलया लागाय् थजु वा विद्याया लागाय् वा संवत छ्यलय्गु लागाय् थजु छगू छगू खास खास लागाय् विशेष याडः नेपाल संवतया छ्यलय्गु दिनय्निसैंहे धाय् वा पूर्व मध्यकाल निसैं, येँ, यल नपां समग्र नेपाल मण्डलया सभ्यताया न्ह्यलुवा ख्वप दे जुयो च्वंगु सकसिनं स्यू । दसुकाथं नेपाल सवताता हे काय् । भीसं नेपाल संवतया बारे न्ह्यागु हे खाँ ल्हाडः वयागु जूसां म्हवचा खय् नं थ्वनं हाँ नेपाल संवत छ्यम्हा सूत्रधार ख्वपहे खः धाय्गु खाँ गुब्लें बालः मस्वया । भीसंनेपाल

संवत छ्यःम्हा शंखधर जक धायो लुमांकः चवडा । वयकता संवता छ्यलयगु हैसियत व लोकं हवाक, समाजया चवकाय तक थ्यंकः अमरत्व याडः ब्यूम्हा, सामुद्री शास्त्र सःम्हा फि लुँ जूइगु सुवर्ण आकर्षणया योग, बार, साइट लुइकः लखुतीर्थय् फि काय्के छ्वम्हा विहान शास्त्रीत त्वःफिइका अलय् वयकता थुइकेगु कुतः मयाडा । फि ल्ह्ययो हःपुं खवपया व सोभा सिधा पुं ज्यासाडःनैपु ज्यामितयता नं नेपाल संवत छ्यःगु या जस वियमः धायगु खाँ नं थव नं हाँ मल्हा । थुगु खाँ मनय् धौं बजी व सेलिं भीसं क्वयया खानं सिइकः तय्मः

१) नेपाल सम्बत छ्यलयगुलि न्ह्यलुवा खवप दे खः । थुकिया मूल श्रेय खवप देता हे वानि ।

२) सामुद्री शास्त्र स्यूम्हा, सुवर्ण आकर्षणया विद्या (ज्ञान) दःम्हा, व वहेकाथं लखु तीर्थय् श्रमिक मजदुर पिन्ता फि काय्के छ्वम्हा शास्त्री जोशी पिनिम्हा आदि पुरुष, खवपदे वाचुन्वया सिद्धिबन्त जोशी जु खः धायगु न्हँगु खाँ प्याहाँ वगु दः । नेपाल संवत छ्यलयगुया न्हापांगु श्रेय वयकता वानि ।

३) विद्वान ज्योतिष शास्त्री सिद्धिबन्त जोशीजुं सुवर्णसिद्धया साइत योग पिकायो लखुतीर्थय् फि काय्के छवपु अथे थे छुं मस्य पुं व सोभा सिधा श्रमिक ज्यामित नं नेपाल संवत छलयगुलि कारक खः । उकिं नेपाल संवत छ्यलयगुया श्रेय वहे श्रमिक मजदुर पिन्ता नं वानि ।

४) कार्तिक शुक्ल द्वादशी म्हापुजा, शंखधर साख्वा, नेपाल संवत, पशुपति व पशुपतिया हःनय् च्वंगु शंखधरया त्वहँया मूर्ति लखुतीर्थ दीप/मसानय् दाहसंस्कारया भूवल्य सीम्हासिया म्हुतिई लुँक्वचातकिगु चलन, लुँकु फल्चा मरु त्वःया छगू थरया ताम्राकार वर्ग शंखधरता थःपूर्वजकाथं डालः च्वंगु, सांदेश (भोट) य् मरुगु सामान यंकः मिइगु उकी वैगु लबं (आम्दानी) आनानं लुँ हैगु थी थी खाँत नं छुं नं छुं काथं छगू मेगु नपां लिपाथ्यंक स्वापु दयो वयो च्वंगु मति वां । थव खाँ दुनय् लुक्बिडः च्वंगु व क्यनय् तांगु प्रतीक वा दर्शनता नं लुमांकय् मज्यु । थव फुक्क खाँयाता मनय्तयो विवेचनात्मक दुयंगु अध्ययन याय् फःसा भीगु नेपाल संवतया बारे मेमेगु न्हँ न्हँगु खाँ नं प्याहाँ वैगु आशा याय् फै ।

म्हेगः उलि खाँ हे मजुइगु नेपाल संवतता राष्ट्रिय संवत् काथं पुनर्स्थापित याय्ता नेवः जनं निस्वार्थ भावं देशप्रेम व राष्ट्र भक्तिया भावनां जायकः तनमन धन पाडः यागु योगदान इतिहासय् गुल्लें लुमांकय् फै माखु । नेपाल संवत नेवः जातिया जक म्हासिइका मखु, सकलं नेपःमि पिनिगु राष्ट्रिय म्हासिका खः नेपःया थःगु हे देशीय संवत खः, राष्ट्रिय संवत खः । सकल नेपःमिपिन्के न्ह्याब्लें नुगलय् स्वथाड तय् फय्मः 'नेपाल संवत नेपः या राष्ट्रिय संवत खः। जन एकता, जनशक्ति व स्वतन्त्रता नपां जनउत्सवया चिं खः नेपाल संवत ।

सन्दर्भ सूची

मूल स्रोत

१. शंखधर साख्वा र नेपालसंवतबारे चलेका जनश्रुति (मौखिक इतिहास) ।
२. भक्तपुर जैलाटोलस्थित पाटीको भूपतीन्द्र मल्लको पालाको ने.सं.८२७ को शिलालेख अध्ययन ।
३. पशुपतिनाथमन्दिरस्थित शंखधर साख्वाको शिलामूर्ति अध्ययन ।
४. ज्योतिष कृष्णराज जोशी (५५), कुथुछें, भक्तपुर ।

सहायक स्रोत

१. हरिराम जोशी,

Medieval Colophones, Joshi Research Institute, Lalitpur : 1991
'मध्यकालीन अभिलेख', **प्राचीन नेपाल**, ५३-५६/भदौ-चैत्र, २०३६ ।

प्रदीप अभिनव संस्कृति विश्वकोष, वर्कर्स पब्लिकेसन्स, भक्तपुर: २०७० ।
रोलम्बका विविध अङ्कहरू ।

हासो संस्कृति, सूचना विभाग, २०३७ ।

२. Dhanvajara Varracharya, Kamal P.Malla, **The Gopalrajvamsavali**, Franz Steiner Verlag Weisbaden GmbH, Kathmandu : 1985

३. Kirkpatrick, **An Account of the Kingdom of Nepal**, Asian Publication Services, New Delhi : 1975

४. Luciano Petech, **Medieval History of Nepal**, Is.M.E.O., Roma : 1958

५. D.R. Regmi, **Medieval Nepal**, Vol. 1, Rupa & Co New Delhi : 2007

६. Bernhard Kolver and Hemraj Sakya, **Documents from the Rudravarna Mahavihara**, VGH Wissenschaftsverlag. Sankt Augustin : 1985

७. धनवज्र वज्राचार्य, 'मध्यकालका शुरूका केही अभिलेख', कन्ट्रिब्युसन्स टु नेपालिज स्टडिज, पौष, २०३४ ।

दोलखाको ऐतिहासिक रूपरेखा, नेपाल र एसियाली अध्ययन संस्थान, कीर्तिपुर : २०३१ ।

नुवाकोटको ऐतिहासिक रूपरेखा, नेपाल र एसियाली अध्ययन संस्थान, कीर्तिपुर : २०३२ ।

शाहकालका अभिलेख, नेपाल र एसियाली अनुसन्धान केन्द्र, कीर्तिपुर : २०३७ ।

८. पं.देवीप्रसाद लम्साल (सं.), भाषा वंशावली द्वितीय भाग, नेपाल राष्ट्रिय पुस्तकालय, काठमाडौं : २०२३ ।

९. राजबली पाण्डेय, भारतीय पुरालिपि, लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद : १९८८ ।

१०. E.H. Walsh, **The Coinage of Nepal**, Low Price Publications, Delhi : 1990s

११. सत्यमोहन जोशी, नेपाली राष्ट्रिय मुद्रा,साभा प्रकाशन, ललितपुर : २०४२ ।

१२. पुरुषोत्तमलोचन श्रेष्ठ, 'कुशेश्वरमहादेवस्थानका अभिलेख', अभिलेख, राष्ट्रिय अभिलेखालय, पूर्णाङ्क ३१, २०७० ।

चट्टानअभिलेख र अन्य सम्पदा, बबिता श्रेष्ठ, भक्तपुर : २०६७ ।

गुहा, गुहालेख, गुहाचित्र एवं अन्य सम्पदा, विनोदराज शर्मा, भक्तपुर : २०७३ ।

१३. Google/Wikipedia

हाँडिगामय् च्वंगु अभिलेखय् खने दुगु बौद्ध धर्मया स्थिति

(हाँडिगां-तंगः इलाकाय्)
चवनीगुलिं शायद अंशुवर्मा थम्हं हे
तप्यंक पिकयातःगु हुकुमया घोषणा
कियातःगु थव शिलालेख हाँडिगां
इलाकाय् लाःगु खः ।

अभिलेखया मिति
'सम्बत् ३२ आषाढ शुक्ल त्रयोदशी'
चवयातःगु दु । विशेषज्ञपिनि
विचारकथं अंशुवर्मा थःगु शासन
कालय् न्हापा व लिपा वना मेगु
निताजि सम्बत् छ्यालातःगु दु ।
थुगु पति सम्बत् शक सम्बत् ४९८
दनिसैं शुरु जूगु न्हूगु सम्बत् (लिपा
अंशुवर्मा नालाः छ्यःगु सम्बत्)
खः । थुकथं शिलालेखया मिति
सन् ६०८ (वि.सं. ६६५) दिल्लीथव
त्रयोदशी कुन्हुया अर्थात् गुरु पूजाया

पण बिइगु क्वः छिउगु दु । अले ६ पुराण
व २ पण बिइगु (अथवा दकले महत्वपूर्ण)
देगः व विहारया धलखय् पशुपति,
दोलाशिखरस्वामी, गुविहार, श्रीमानविहार,
श्रीराजविहार, खर्जूरिकाविहार व
मध्यमविहार जम्मा न्हयूगु धर्म-स्थल
दुथ्याकातःगु दु । थुकथं दकले अप्वः रकम
बिइगु व्यवस्था जूगु मन्दिर विहार अप्वः
मनू वनीगु (अर्थात् अप्वः जनतां नालातःगु)
वा अप्वः प्रसिद्ध जूगु खयेमाः । थये दकले
चवय्या तगिमय् लाःगु धर्मस्थल मध्येय् छगू
शैव मन्दिर पशुपति, छगू वैष्णव मन्दिर
दोलाशिखरस्वामी (वा चांगुनारायण) दु,
बाँकी न्यागू बौद्ध विहार दु । अंशुवर्मा बौद्ध
धर्मय् आस्था दुम्ह जुयाः बौद्ध विहार अप्वः
थये लाकूगु पक्का नं मखु । अंशुवर्माया
मेमेगु धर्मय् थें बौद्ध धर्मयात श्रद्धा याःगु
खनेदु, तर थःगु व्यक्तिगत धर्म व आस्था
शैव धकाः बांलाक हे सिइदु । अंशुवर्मा
थःगु प्रशस्तिइ नांया न्हयःने 'भगवत्पशुपति
भट्टारक पादानुगृहीतः' (भगवान पशुपतिया
पालिया कृपा दुम्ह) धकाः चवयेगु यानातःगुलिं
हे थव खँ सिइदु । थुगु अभिलेखय् नं देव
मन्दिर व बौद्ध विहारया धलखय् दकले
न्हापां पशुपति न्हयथंगु दु ।

(थव लेख छुं अनुसन्धानया रचना
मखु । पाठकपिं हाँडिगामय् च्वंगु अभिलेखं
सिइदुगु छता निता खं अःपुकथं छुं भति
व्याख्या यायेगु कुतः जक थव खः ।)

नेपालया प्राचीन इतिहासया खँ
सिइकेत पुलांगु शिलालेख नं यक्व ग्वाहालि
विउ । न्यागूगु शताब्दी (इशा संवत्) निसैं
च्यागूगु शताब्दी तकया अवधिया आपालं
अभिलेख लूगु दु, उकी मध्येय् अंशुवर्माया
ईयागु दकले अप्वः दु ।

हाँडिगामय् थत्वालय् छगू दबुलिइ
च्वंगु ल्वहंतय् कियातःगु छगू अभिलेख उगु
इलय् नेपालय् बौद्ध धर्मया स्थिति विषयस छुं
खँ सिइ दुगुलिं उकिया छुं खँ थन न्हयथने
त्यनागु खः । थव शिलापत्र हाँडिगामय्
तयातःगुया कारणं हे उगु इलय् लिच्छवि
जुजु मानगृह नांया दरवारय् (यल इलाकाय्
बागमती सिथय्) चवनीगु व महासामन्त (वा
प्रधानमन्त्री) कैलाशकूट भवन दरवार

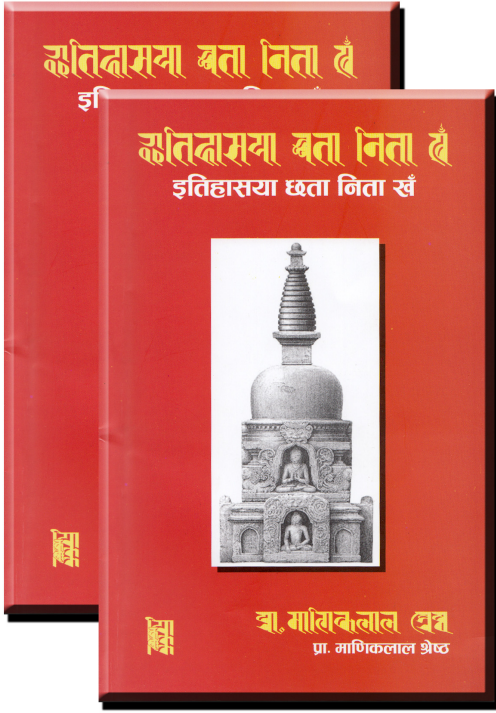
पुन्हिया निन्हु न्हयो लाः । थुगु ल्याखं थव
अभिलेख थनिं भिंस्वसः व न्हय्खुदँ न्ह्यःयागु
खः । थव अभिलेखं क्यंगु स्थितियात भीसं
भिंस्वसः भिंप्प्यस दँ न्हयःयागु स्थिति
धायेमाल ।

विभिन्न देव देवताया मन्दिर व
बौद्ध विहारयात सरकारया पाखें दँय्दसं बिइगु
रकम थुलि धकाः क्वः छिना बिउगु
अंशुवर्माया हुकुम कियातःगु थव अभिलेख
अंशुवर्माया धर्म-सम्बन्धी नीति ला खने दइगु
हे जुल, तर व सिकं महत्वपूर्णगु खँ (व थव
लेखय् न्हयथनेत्यनागु खँ) उगु इलय् नेपालय्
बौद्ध धर्मया स्थिति नं थव अभिलेखं क्यनाच्वंगु
दु ।

अभिलेखय् शैव देव देवताया
मन्दिर, वैष्णव देगः व बौद्ध विहारया
वर्गीकरण यानाः छथी देगः व विहारयात
दकले अप्वः (दछिया ६ पुराण २ पण),
निगूगु तँया देगः व विहारयात ३ पुराण १

अथेहे ल्वहंतय् कियातःगु अभिलेखया
चवय् पाखे कियातइगु चिं स्वयाः नं जुजुया
धर्मप्रति धारणा सिइदु । अंशुवर्माया थःगु
अभिलेख मध्येय् गुगुलिं शंख चक्र (वैष्णव
चिन्ह), गुगुलिं फेतुनाच्वम्ह थुसा (द्रुहं) शैव
चिन्ह व गुगुलिं चला चक्र (बौद्ध चिन्ह)
दु । विभिन्न देव मन्दिर व बौद्ध विहारयात
बिइगु दांया रकम किइकातःगु थव हाँडिगाया
अभिलेखय् दथुइ चक्र व निखेर निगः शंख
तया वैष्णव चिं तयातःगु अभिलेख दु ।
थुकथं अभिलेखय् वैष्णव धर्मया चिं,

सच्छिगु स्वप पौ, बः छि पौ (पाक्षिक)

अभिलेखय् अंशुवर्मा 'धर्मसङ्कर' याके बिइमखु धकाः घोषणा यानातःगु अर्थात् थःथःगु धर्म, जात वर्णकथंया धर्म वा ज्या, पेशा थम्हं यायेमाः, कतः या ज्या यायेगु वर्ण व जात अनुसारया धर्म त्वाकब्बाक मजुइकेगु कट्टर वर्ण अनुशासन नेपालय् लागू यायेगु घोषणा हे अंशुवर्मा हिन्दू धर्म व वर्ण व्यवस्थाया पक्षयाम्ह धकाः खनेदु ।

अथे जूसां गाककं व्यावहारिक व कूटनीतिज्ञ अंशुवर्मा ब्राम्हणवादी वर्ण-व्यवस्था लागू यायेगु ज्याय् गैर-हिन्दू संस्कृतिया जातितयत्त जबर्जस्ती क्वचिनेत मसं, अथे हे धेबा बिइगु खँय् गुगुं धर्मयात च्वछायेगु, गुगुयात क्वफायेगु मयाः अंशुवर्माया थव नीति स्वयेबलय्

धर्मावलम्बीत अप्वः दु धाय्गु स्पष्ट खनेदु । थव हे खँ उगु हे अभिलेखया मेगु निगू वाक्य नापं वनेबलय् नं सिइदु । थुकिया व्याख्या क्वय् याये ।

अभिलेखय् ६ पुराण २ पण सिकं म्हो काइगु मन्दिर व विहारयागु नं धलः दु । तर देशय् दक्क मन्दिर व विहारया नां शिलालेखय् नां कयाः हे किटान याये थाकगुलिं फुक्कसित दां बिइत व्यवस्था यानातःगु दु । व्यवस्थाकथं सामान्य विहारयात पु ३ प १ । (अर्थात् अभिलेखय् न्हयथनातःगु मूमूगु विहार बाहेक मेगु साधारण विहार पतिं म्होतिं ३ पुराण १ पण बिइगु दु उक्तं हे अभिलेखया धलखय् दां किटे यानाः छथी शैव व वैष्णव मन्दिरयात ६ पुराण २ पण, अले मेगु छथीयात ३ पुराण १ पण बियाः धलखय् नां दुमथ्याःगु मेगु फुक्क मन्दिरयात नं राज्य रकम बिइगु व्यवस्था याःगु दु । उगु व्यवस्थाकथं 'तदन्यदेव कुलानाम् पु २ प २ (थव बाहेक मेगु देव मन्दिरयात २ पुराण २ पण) बिइगु धकाः अभिलेखय् च्वयातःगु दु ।

थुकथं देशया फुक्क सामान्य विहार पतिं म्होतिं ३ पुराण १ पण सामान्य विहार पतिं पु ३ प १), अले सामान्य शैव व वैष्णव देगः पतिं पु २ प २ (तदन्यदेव कुलानाम् पु २ प २) धकाः बौद्ध विहारयात अप्वः बिउगु कारण उगु इलय् बौद्ध विहार वनीपिं वा बौद्ध धर्मावलम्बी जनताया संख्या अप्वः दुगुलिं खः ।

अभिलेखया धलखे दकले न्हापां शैव मन्दिरया नां व राज्य दां पुलेगु व्यवस्थाय् दकले अप्वः भाग काइगु मन्दिर विहारया धलखय् आपाः बौद्ध विहार दुथ्याःगु स्वयेबलय् अंशुवर्माया निजी धर्म न्हयागु हे जूसा थःगु इच्छाकथं छुं छगू धर्मयात अप्वः दां बिउगु खनेमदु । थुकिया अर्थ अंशुवर्माया छुं छगू धर्मय् झुकाव मदु धयागु मखु, राज्यया सम्पूर्ण अधिकार थम्हं कयाः थम्हं हे फुक्क हुकुम बिइगु यायेवं सम्बत् २९ (सन् ६०५) या बुझय् च्वंगु

हाँडिगां अभिलेखय् किटान यानातःगु विभिन्न मन्दिर विहारयात बिइगु रकम उगु ईया धर्मावलम्बीया संख्या स्वयाः हे याःगु पक्का खः ।

थुकथं विचाः यायेबलय् दकले अप्वः रकम ६ पुराण २ पण काइगु देगः बहाःया धलखय् छगू शैव मन्दिर, छगू वैष्णव मन्दिर व न्यागू बौद्ध विहार दुथ्याः गुया अर्थ उगु इलय् नेपालय् शैव, वैष्णव व बौद्ध स्वंगू धर्म माने याइपिं मनु दु, उकी मध्येय् बौद्ध

इनाप

खप नगरपालिका पाखं पिथाड च्वंगु स्वप पौ बः छि पौ खय् बांलागु चवसु त बियो ग्वाहाली याड दिसँ । उगु रचनाया ल्य ज्या याड पारिश्रमिक बियगु खाँ खप नगरपालिकाया २०७७ श्रावण २६ गते च्वंगु बैठकं क्वः छ्यूगु खाँ ब्याक चवडा ।

सम्पादक
स्वप पौ

मचा तय्गु इन्साफ

छगु देशे कला भात डिम्हतिपुयागु चिकिचाधंगु परिवार दयाचवन । इपिं साप हे चीमि, न्हिने नया बन्ही छु नये धका ज्वीमा । थुगु हे कथं गोन्हू दिन हना चवनेगु वरू देश विदेश वना धन कमाय् याना हयेमाल धका भातम्हं छन्हु कलाम्हसिके विदा कया छें प्याहाँ वन ।

ववं ववं व मिज न छथाय् छें ज्या छगू चूलात । अनहे चवने धका थःत ब्यूगु ज्या याना ४/६ ला दिन बिटे यासेलि वया मालिकम्ह नं भिम्ह हे जुया चवन । वैत ज्या वांलाक याम्ह धका हीरा छगो सिरपा बिल । छन्हु वया म्हस्यूम्ह थःम्ह हे पासा छम्ह नं वहे लँ पाखे वया चवंगु नापलात । खँल्हा बल्हा जुसेली पासाम्हसित “थव हिरा छगो जिमि मिसायात विया ब्यू” धका हिरा फो वैगु ल्हाती लःल्हाना बिल ।

वनं पासाम्ह यःत विश्वासं विया हगु हिरा थमं तुं तया सः वसः दां छें मिजं नं बिया हल धका दां भतिचा व मिसायागु ल्हाती तया बिल । मिसाम्हसिया उलि नं सन्तुष्ट जुया ज्यू ज्यू थें याना न्हिथंयागु खर्च चले याना नया चवन ।

दँ बदैँ दसेलि व मिजं परदेश ल्यहाँ वल । कलाम्हं छाय् अथे विस्तार याना चवना धका डयन ।

“खः, छं भचा ध्यवा दइला धका चवनागु” भातम्हं धाल । “जिं पासाया ल्हाती हिरा छगो विया हयागु दु । व हिरा कया खर्च याना चवना मखुला ?

“गन हिराया फो जिं छुंहे मस्यू । सः वसः ति दां जक बिया हःगु दु धका बिल ।” कलातं धाल ।

“धिक्कार, थः ज्यानया पासां हे थथे भंगः लाना बिल । छुयाय ?” भातम्हं भसुका तल ।

अथे मखुत, वैत सतके छोये माल धका मन् छोया सतके छोट ।

“मखु पासा, छन्त हिरा छफो ब्यू धका वियागु मखुला ? छाय् मबिया ला ?” व मिजं नं डयन ।

“जितः हिरा बिया हःगु हे मद्दु । दां जक बिया हःगु जि विइ हे धुन” पासाम्हं खँ तल ।

छुयाय् छुयाय् जुया व मिजं नं अड्डाय् वना विन्ति पत्र तल । अड्डाय् हाकीमं “का थः थः साक्षी बकेयाना माल” धका व हिरा फो नःम्ह मनुयात साक्षी ज्वना वा धया छोट ।

धायें ४।६ म्ह साक्षी चवपि हया “खः, जिं हे खनागु खः हिरा फो मखु, ध्यवा जक बिया हःगु” धका बके याना बिल । साक्षितसें अथे हे न्ववाना बिसेलि व अड्डानं वैत हे बुका हल । हिरा फो बियाहःगु हे मखु धयागु ठहर याना हल ।

बिचरा कलाभात निम्हसिया अड्डां बुका हःगुलिं नुगः मछीका ल्याहाँ वया चवन । कलाम्ह ला नुगामछीना खोया खोया वया चवन ।

संयोग इपि वै चवंगु लँय् छथाय ख्यले दोमोले च्वे चवना ४।६ म्ह मचात जुजु जुया इन्साफ याय्गु धका म्हिता चवन । इमि मन्त्री नं दु, काजि, माहांत सकलें दु । व मिसा अथे खोया वःगु खना जुजु जुया च्वम्ह मचां “का, व मिसा छाय खोया वःगु, सःताहीं, धका हुकुम बिल ।

धायें माहाँ छम्ह वना “का, जिमि जुजुं छको सः तल । छाय् खोयागु डयने माल घाल” धका धाल ।

न्हापांला व मिसा मिजं निम्हसिनं नं पत्यामजु अथेसां निरास जुया “कानु, वयेका” धका व मचा जुजुयाथाय् वया वृत्तान्त खँ फुकं कन । “का, जिमित इन्साफ याना

विज्याहुं” धका इमिसं पुकार यात ।

फुकं खं पूर्वक डयने धुसेलि व मचा जुजुं “का, छिमित साक्षि बके यापि सकलें सःताही” धका अहयात । धायें माहाँत छोया साक्षी चवपिं स्वम्ह मनूत व हिराफो काम्ह पासा सःता हल ।

“का, छिमिसं हिरा छगो दयका कयं” धका जुजुं अहैयात सकसितं चा छक्कू छक्कू इनाबिल । इमित ला फसाद जुल हिरा धयागु ला खंगु हे मद्दु । गथे याना दयेकेगु धयाथें जुल । छम्ह निं न्हापा न्हापा वया बौम्हासिनं हरे जिगु हीराथें जोगु कपं तः ज्यात” धका धागु डयना तःगु दया चवन । वहे लुमंका वला हिरा धाय्गु कपं हे मखा ज्वी धका चायागु कपं दयका बिल । (कपं-मन्ही तोपुइग) मेम्हनं वया बौम्हं हिराथें ज्वःम्ह बखुं सताचां दाया यंकल धका हाला चवंगु लुमन । वैगु पालय् बखुं थें च्वम्ह चायाम्ह वखुं दयका कयन । आ, हिरा फो कया तःम्ह पासां ला हिरा धयागु थमं खने धुकूगु हे जुल, ठीक वहे हिरा थें च्वंक फो छफो दयका जुजुयात कयन । जुजुं बिचा याना धाल “का, छं हिरा फो लित मव्यूनी, का, थथें लितब्यू” धका उजं दयकल । पासाम्ह तरुन्त हे कायल जुया थःगु दोष जुजु इन्साफयाना चित्तबुभ्भेयाना व्यबले कला भात डिम्हं जय जय माने याना वन हँ ।

थव इन्साफ मचातसें यात धयागु खँ जुजुयाथाय् नं थयन स्वयं जुजु हे वया व थाय् स्वःवल । तर वहे थासे वहे दोमोले चवना चवनीवले जक बुद्धी वैगु जुया चवन अनं क्वाहाँ वलकि लाता थें तुं । जुजु हे अन थासे म्हुइका स्वःवले विक्रमादित्य राजायागु सिंहाशन लुया वल धया तल ।

उलि चिया बाखं थुलि नेपाया पुलां बाखं पाखं

हिकुं

- आशा कुमार चिकंब्जार

चुनावया ई छँ छँ थ्यंक भोत फ्वँ वडगु न्हँगु खाँ मखु । डादाया छक चुनाव वै । उम्मेदवारपुं थी थी मनया खाँ पुसा ज्वडः छँ छँ ह्यू वै । खाँ पुसा मनय् सः सां निसँ अनेक खाँ चुलि जायो वै । अथे याय्ला थथे याय्ला दक सीय तांगु ह्योग्वः ख्वा थें लुमानि थें च्वंगु खाँ पुसाता मि पुसा ख्वाथें ख्वाई ।

जमाना थी थी ब्वसामारी तय्सं जःगु ई, मचातय्ता मन साल काडगु न्ह्यब चात थें उम्मेदवार पिनिगु खाँ खं मन चाना वांगु भूतिमा ब्वः थें ब्वम्हा मनूया मनता योगु चाकुगु माकुगु खाँ खं छम्हा मतदाताया लाहा उली उली बल । तुतीपला थातय् मलात । म्हेग बहनीनिति फोन वगु । स्वः न्हपा थें अः नं जिता हे त्याकय् मः खांला । छथाय् ज्यु धायो मेथाय् भोत ब्यूगु न्हपायां गुप चुप जूला कि मजू । खाँ छखय् ज्या छखय् याय् सः पुं लाय्फाकाचात दकः थौं या इलय् म्वाय् फैगु खाँ छँ सिहे स्यू । उकीं दां छंता, भोत जिता । लिपा जि त्यात किं भी द हे दः नि । उकीं वया थौं लाहा चासु, म्हा ब्वः तुतिपला थातय् मला । वं खाँ क्वः छित । भ्वँ मनकिपुं धेबा मबिइपिन्ता भोत बियां छुयाय् ? थुगुसी छक ।

मनय् खाँ ग्वाक ग्वाकं व बजारे वाडु वहे उम्मेदवारथाय् वानय्गु मति तू चिकं न्याय् जक वान । साहुजिं चिकंया भः धाय्वं व छत्थुं हे हाल । छाय् छकलं हे चिकं भः थाकायागु ? पसल्या लिसः बिल - 'चुनाव बल । नेतातय्ता चन्दा बियमाल । नोतं भोत न्यात । उकीं भः थाकाय् मालाक ।'

छम्हा मतदाताया मनय् ग्वागु ह्यो ग्वः छत्थुं हे स्वाभिमानया नाखं सीत । वं चुनाव नं वर्ग संघर्ष खः धाय्गु थुइकः जनताया उम्मेदवारता भोत बियगु खाँ क्व छिडः थीकय्गु चिकं स्वस्वं छँ पाखय् लिहाँ बला वं वहे चिकं दुनय् कन्हैया देया ख्वपा खांकल । अलय् भूतभुतु हाल । देशघाती तय्त बुकय् मफूतलय् दे थासय् लाई मखुनिक ।

जनताता छु दता ?

- रामेश्वर मचातसी

निरंकुशता हाचां गायो वगु प्रजातन्त्र
प्रजातन्त्र लुकुछिडः वगु गणतन्त्र
अलय गणतन्त्र क्वथुंगु राजतन्त्र
अथेनं निरंकुशताया पलाख्वायँ
छिडः च्वनि सरकारं इलय-ब्यलय
प्रजातन्त्र व गणतन्त्रया सबः कायमखानी
शान्तिया आभास मवनि थाना
अधिकार भीगु न्हुतु न्हूयो छ्वसां
न्यायालयं खांसां मखां छुड च्वनि उकिं हे
बलात्कारी धक्कु त्वःत डायो जुई थाना
सरकार व शासक दलया नेतातय्सं
अमिता हे न्हयाथायं पाखुयो जुई
गुण्डाया नायोता टिकट बियो थानी
धम्कीया भरय् सत्ताय् वानि
अलय गथे जुई जनताया सुरक्षा ?
म्वाः म्वाकं मनूत भत्ताय् उडिपिन्ता
उम्मेदवारया सिफारिस यासेलिं
ज्यामि तय्गु सुरक्षा सुन्याई ?
संघर्षया नामय् निमुखा जनता स्याई
ग्वः जनतां छु काय् खाना ?
म्हेगः चप्पल न्ह्याडु द्वहँ वपुं नेतात
धेर व गुन्धुनयो जीवन हां पुं नेतात
थौं तःतः खागु दरवारय् च्वँ च्वं
पजेरो व प्राडो गयो जुई ।
थःगु गां म्हागसय् नं मखांपिन्ता
सत्ताय थ्यंकय्ता जीवन पापुं जनतां
ग्वः थौं छु काय् खाना ?
पालं पः सरकारे वान नल, त्वन
जनताता ब्यूगु शोषण, व भःथिकय्
बाहेकं ग्वः छु दता ?

खप नगरपालिकाया ज्या भवः त

दे म्वाकः तय्ता जनता हे हज्याय्मः

पुस १ गते

नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नायो नपां वारिष्ठ राजनीतिज्ञ नारायण मान बिजुक्छें (रोहित) जें सत्तारूढ दलया नेतातय्गु अकर्मप्यतां याडः अदूरदर्शिता याडः दे भन भन कतया भरय लाडः वांगुलिं दे म्वाकः तय्ता देशभक्त जनता हे हज्याय्मः ' पीन्यकगु नेपाल भाषा साहित्य तः मुंज्या व सांस्कृतिक ज्याइवः सं सांस्कृतिक विधासं तः लापुं पुचः, ल्य ज्या या ल्य ज्यामिपुं न्हँद न्यालीसं ब्वति कायो द्यूपुं थी थी सांस्कृतिक पुचः पिन्ता सिरपा व मतिनाया चिं लः ल्हाय्गु ज्या इवः सं नायो भाजु नारायणमान बिजुक्छें जुं जनतां देश ल्यंकः म्वाकः मतः सा नेपः या नां जक दै अलय भूमि भारतयाय्गु जुइगु बिचः प्वंकः दिल ।

देहे मरुसा स्वाभिमानी नेपःमिपुं कतं दाँ धःसा दाडः फेतु धः सा फेतुडः च्यो भ्वातिंया जीवन हानय् मालिगु खाँ कुल दिसे नायो भाजु रोहित जुं दे भन भन कतयाभरय् लः वांगुलिं शासक दलया नेतात हे दोषी खः धायो दिल ।

सरकारय् वाडः देश व जनताया भिं जुइगु छुं हे ज्या मसांगुलिं प्रतिनिधिसभाया निर्वाचनय् छुं नं दलं बहुमत काय मफूगु खाँ काडः दिसे वयकलं बहुमत काय मफूतकिं मेगु देशय् जूसा हकनं चुनाव जुइगु खाँ नं काडः दिल ।

निर्वाचया इलय् देया कुं कुलामय शासक व तःतः हांगु दलया नेता तय्सं भोत धेबाइडः न्यागु, भव्य नकगु, माल सामान

इडः ब्यगु खाँ कुलदिसे नापां भाजु का.रोहितजुं देयाता छपला -छपला याडः कतया लाहातय् लाक यंकगु बिचः प्वंकः दिल ।

देया जनता गरिब अशिक्षित जूगुलिं सत्तासीन व तः तः हांगु दलया नेता व कार्यकर्ता तय्सं धेबाइडः मत कःगु बिचः प्वंकसे वयकलं धायोदिल -नेमकिपां अजगु छुं हे अराजनीतिक गतिविधि याडः मत काइ मखु । नेमकिपां सिद्धान्तया राजनीति याई, नेमकिपां इमानदार जुयो देश व जनताया सेवा याई, नेमकिपां नेपः या कम्युनिष्टपार्टी व आन्दोलनया मतापवा (प्रकाशस्तम्भ) काथं ज्या साडः चवंगु दः । छुनं दलया बहुमत मवः गुलिं गठबन्धनया सरकार दय्के फः धायोदिसे वयकलं पालं पः शासनयाडः दे गथे हज्याइ धायो दिल ।

प्रजातान्त्रिक मूल्य, मान्यता व पद्धतिया अखः तीन प्रतिशतया प्रावधान खारेज याकय्ता जनता छप्पाछधि जुयो अजनं संघर्ष याय् मःगु खाँ ब्याकः दिल । वयकलं न्हंगुपुस्ताता बांलाक ब्वंकः देश व जनताया भिं ज्याखय् निः स्वार्थ जुयो ज्या सानय्ता राजनीतिखय् वयकेता घ्वासा वियमः धायोदिल ।

नेमकिपाया छयाज्जे नपां संघीय सांसद प्रेम सुवाल मंसिर ४ गते प्रतिनिधि सभा व प्रदेश सभाया निर्वाचनय् अपलं भोत कायो दुजः पुं त्याकः गु पार्टी तय्सं देश व जनताता भिं याइ मखु धायो दिल ।

बहुदलीय व्यवस्था पुनः स्थापनाया ३३ दा खय् ने.का. हिंछकः, एमाले डाकः, माओवादी स्वक, राप्रपा स्वकः, सरकारया न्हयलुवा जुय धुकल । नेकाया सरकारं नेपः या खुसी फुककं भारतया मंकः खः धायो सहमती याता, सार्वजनिक संस्थात ख्वाख्चा मूलं मिला । एमालें टनकपुर समझदारी या विरोध याता अलय नेकाया देउवा सरकारं यागु महाकाली सन्धीता समर्थन याडः देशाघाती ज्या याता । माओवादी भारतीय आश्रयखय् नेपालय सशस्त्र द्वन्द यागु खाँ काडः दिल ।

निर्वाचनय् आचार संहिता हाचां गायो जुइपुं व फौजदारी अपराधय् आरोप लापुं व प्रहरीया लिष्टय् फरार सूची खय् लापुं मनूतय्ता उम्मेदवार दयक पुं थ्व हे शासक पार्टी याय्पुं खः छयाज्जे

सचिखगु खवप पौ. ब.खि पौ(पाक्षिक)

सुवालं धायोदिल ।

वयकलं किसानतयता देसी सः या ब्यवस्था मयाइपुं, ल्यासे ल्याम्होपिन्ता बैदेशिक रोजगारया नामय दांपुं ज्यामि काथं वानयता बाध्य याडः वगु रेमिट्यान्सं भारतकय् दाल, जाकी, तरकारी व जा थुयगु ग्यासत न्याकः ब्यापारघाटा २० खर्ब तक व सार्वजनिक ऋण २० खर्ब तका देता कुबिकपुं सरकारे वांगु पार्टीत हे खः धायोदिल ।

नेमकिपाया केन्द्रीय दुजः नपां खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं नेपः या कला, संस्कृति, सम्पदा व भाय् स्वाकः तयता नगरपालिकां स्थानीय पाठ्यक्रमया ब्यवस्था याडागु खाँ ब्याक दिल ।

खवप नगरपालिकां सम्पदा ल्यंकः, स्वाकः तयगु शिक्षा, स्वास्थ्य व सुचुकुचु या लागाय् याडः च्वंगु ज्या सय्केता मेमेगु गाउँपालिका व नगरपालिकाया जनप्रतिनिधिपुं भायो च्वंगु खाँ प्रमुख प्रजापति जुं काडः दिल ।

थः थः गु दलया सिद्धान्त व बिचः त्व तः याडः च्वंगु

प्वंकसे वयकलं गनां थव दलया औचित्य हे मदय्कः छ्वयगु जः जक मखुला ? धायो दिल ।

नेमकिपा केन्द्रीय दुजः नपां बागमती प्रदेशया दुजः सुरेन्द्र राज गोसाईं जुं मजदुर किसान व शोषित पिडित जनता राजनीतिक रुपं ग्वाकः छप्पाछधि याडः च्वंगु खाँ कुलदिसे नेमकिपां जनचेतना ग्वाकयगु वर्गीय संघर्ष याडः च्वंगु खः धायो दिल ।

निर्वाचित सांसदपिनिगु सपथ ग्रहण मजबूलय् गठबन्धन दलयानेता तय् दश्वी अः प्र.म., मन्त्री सभामुख, थी थी पद कायगुलि धिं धिं बल्ला जुयो च्वंगु खाँ कुल दिसे सांसद गोसाईं जुं नेपाल भाषा साहित्य तः मुंज्या नं भाषिक व साहित्यक नपां नपां वर्गीय आन्दोलनया छगू दबु खः धायो दिल ।

नेमकिपां कःगु मत स्वच्छ विचारया मत खः, देश दय्किगु व ल्यंकः स्वाकः तैगु मत खः, धाक-धम्की व लोभ क्यडः कःगु मेगु दलया मत देश दय्किगु मतमखु वयकलं धायो दिल ।

नेपाल भाषा साहित्य तः मुंज्या म् गुथिया नायो भाजु आशकुमार चिकं बञ्जारं लसकुस न्वचु तयो द्यगु उगु सभाया सभानायो पीन्यकगु नेपालभाषा साहित्य तः मुंज्या ग्वसाखलया नायो नपां खवप नगरपालिका वडा नं. १ या वडाध्यक्ष श्याम कृष्ण खत्री याडः द्यगु खः । ग्वसाखलया छ्याञ्जे

सिद्धान्तहीन व अनैतिक गठबन्धनं याडः देश ह मच्यगु सन्देश ब्यगु बिचः प्वंकसे वयकलं भारतीय शासकपिसं नेपः या जलस्रोत छगू छगू यायां थः गु लाहातय् लाकः च्वंगु दः धायोदिल ।

स्वतन्त्र मनूता राष्ट्रपति दय्केगु बखान याडः देशय् थप राजनीतिक अस्थिरता दुकाय् तांगु जः ग्वयो च्वंगु खाय् चिन्ता

लक्ष्मी सुन्दर सुवालं नं न्वचु तयो द्यगु उगु ज्या इवः सं मू पाहाँ विजुक्छुं जुं संघीय सांसद प्रेम सुवाल, नगर प्रमुख सुनिल प्रजापति, प्रदेश सांसद सुरेन्द्र राज गोसाईं जुपिसं सिरपा व मतिनाया चिं लः ल्हाडः द्यगु खः । ज्या इवः सम्हय् बजी नयो क्वचःगु खः । ज्या इवः च्वडा पाखय् गुं भवय् काथं डाय्कगु खः ।

**नगरपालिका भीगु हे संस्था खः
इलयहे करपुल ग्वाहाली याय्नु**

खवप नगरपालिकाया ७३ कगु निःस्वाना दिसं खवप अस्पताल उलेज्या

पौष २ जाते

खवप नगरपालिकाया ७३ कगु निःस्वाना दिंया लसताय खवप नगरपालिकापाखं चाय्क तःगु खवप अस्पतालया न्हूगु भवनया उलेज्या नेपाल मजदुर किसान पार्टीया हानय् बहम्हा नायो भाजु, वरिष्ठ राजनीतिज्ञ नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) जुं शनिबार खवपया च्याम्हासिंगय् च्वंगु अस्पतालया हः नय् याडः दिल । नपां वयकलं 'कोभिड नियन्त्रणमा भक्तपुर नगरपालिका' नांगु साफू नं चिखी फ्यनय् ज्या याडः दिल ।

ज्या इवः सं नायो भाजु बिजुक्छे जुं स्थानीय निकायता स्वायत्तता व विकेन्द्रीकरणया अधिकार ब्यूगु जूसा प्रदेश सरकार हे दय्के म्वःगु विचः न्हाहे तयागु खाँ कुल दिल ।

दुर्गम थासय् स्थानीय निकायता अधिकारं जाय्कः सक्रिय जुयो ज्या सांसा सरकारया बच्छी ज्या क्वचाइगु विश्वास प्वंकसे वयकलं जनप्रतिनिधिपुं व राजनीतिक कार्यकर्तातय्सं निः स्वार्थ जुयो जनतायासेवा याःसा समस्या ज्यनिगु खाँ ब्याक दिल ।

देया परिस्थिति भन भन क्वम्हूयो वाडः ग्यापुसे च्वडः वगुलि चिन्ता प्वंकसे वयकलं भारतया प्रभाव नेपालय् भन भन अप्वयो वसेलिं नेपः या अवस्था भन भन बांमलाड वांगु खाँ प्वंकः दिल ।

नेपालय् दिल्लीया प्रभाव अप्वयों वसेलिं राजनीतिक अस्थिरता भन अप्वयो वगु खाँ ब्याकसे नायो भाजु बिजुक्छे जुं नेपालय् देशी सःकारखाना चाय्केता नं भारतं ज्यू धाय्के मःगु

वा ग्वाहाली याय् मःगु अवस्था हःगु भीगु देशया नितिं दुःखया खाँ खः धायोदिल ।

नेपः या कार्यपालिका व विधानपालिकाय् नपां भारतया किचां दायो च्वंगुलि संघर्षया नितिं देशभक्त जनता छप्पा छधि जुयमःगु खाँ नं वयकलं काडः दिल ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टीया छ्याञ्जे नपां संघीय सांसद प्रेम सुवाल जुं स्वास्थ्य मन्त्रालयं खवप अस्पताल स्वीकृत वियता लिपालाक च्वंगुलिं खवप अस्पताल चाय्केगु लिपा लागू खाँ ब्याकसे खवप अस्पतालं जनताता बांलागु उपचार विइगु विश्वास प्वंकसे सरकारी अस्पताल बांलासा जक गरिब जनतां स्वास्थ्य सेवा अःपुक काय् फैगु बिचः प्वंकः दिल ।

क्यान्सर (उखुम) ल्वयया वास ह्यो मब्यूगुलिं अपलं ल्वगिपुं मत्यय्कं हे अकालं सीड च्वंगु खाँ या सरकारता ध्यानाकर्षण यासे वयकलं विदेशं हय मःगु वासत सरकारं तुरुन्त हय्ता पलाछियमः धायोदिल ।

ज्या इवः या सभापति नपां खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं खवप नगरपालिकां निर्वाचन घोषणापत्र काथं स्वास्थ्यया लागाय् खवप अस्पतालता १०० गू शैय्याया सुविधां जःगु अस्पताल काथं हछ्याय्गु वडा-वडाय् स्वास्थ्य केन्द्रत चाय्कः यंकेगु नपां विशेषज्ञ डाक्टर पिनिपाखं मदिक स्वस्थ शिविरत ततं यंकय्गु बचं काथं ज्या हज्याक च्वडागु खाँ ब्याकः दिल ।

सच्छिगु खवप पौ, ब.छि पौ(पाक्षिक)

२०३८ सालनिसैं जनस्वास्थ्य केन्द्र काथं न्ह्याकगु च्याम्हासिंगल्यु च्वंगु स्वास्थ्य केन्द्रता २०७८ वैशाख १७ गते निसैं विधिवत काथं खवप अस्पताल याड न्ह्याकगु खाँ कुल दिसे प्रमुख प्रजापति जुं जनताया साथ व ग्वाहाली दःसा न्ह्यागु ज्याख्यु तः लाक याय् फैगु दसुकाथं खवप नगरपालिकां ज्या साडः वयों च्वंगु दः धायोदिल ।

वयकलं सरकारी अस्पतालत बांमलाक तैगु वा बिरामीपुं स्वास्थ्य उपचारया लागिं निजी अस्पताल्यु वान्यु मःतलय् जनतां स्वास्थ्यया लागिं छैं बुँ मियो वास याय मालिगु, त्यासा कायो ऋणं क्वत्यय्क च्वन्यु मालिगु धात्थेंगु थौं या किपा ब्वयो दिल ।

नेमकिपा वागमती प्रदेशया दुजः सुरेन्द्र राज गोसाईं जुं न्ह्यलुवापुं बांलासा शिक्षा, स्वास्थ्य नपां मेमेगु लागाय् नं च्वछाय बहःगु ज्या याय् फैगु जुयो च्वना धाय्गु लापु खवप नगरपालिकां क्यडच्वंगु खाँ कुलदिसे नेमकिपाया ताः हकगु राजनीतिक जगं याडः हे खवप दे थौया अवस्थाय् थ्यंगु खाँ न्ह्यंगु पुस्ताता ध्वाथुइक कान्यु मः धायोदिल ।

खवप अस्पतालता १०० गू शैय्याया द्युकेता मदिकक संघर्ष यागुलिं हे थौं यागु अवस्थाय् खवप अस्पताल थ्यंगु खाँ ब्याकसे सांसद गोसाईं जुं स्वास्थ्यया लागाय् जनताया निःस्वार्थ सेवा याय्गु भावना खवप अस्पताल्यु द्युमः धायो दिल ।

खवप नगरपालिकाया उप प्रमुख रजनी जोशी जुं नगरपालिका देश्यु मध्ये दकलय् च्वः जः गु नगरपालिका काथं म्हासिइका पिब्वयफःगुया मू हुनि थानाया अग्रज न्ह्यलुवापुं जनप्रतिनिधिपुं, नगरबासी, बुद्धिजीवी पत्रकार नपां थी थी मनूतय्गु तः हांगु लाहादः धायो दिल ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय भक्तपुरया प्रमुख जिल्ला अधिकारी रुद्रादेवी शर्मा जुं खवप अस्पताल उलेज्यां नगरबासी पिनिगु लागि गौरवया ई खः धायो दिसे गुणस्तरीय व सर्वसुलभ स्वास्थ्यया लागि खवप नगरपालिकाया कुतः च्वछाय् बहः जु धायो दिल ।

चिच्याहांगु जिल्ला जूसां खवप देश्यु संघ, प्रदेशया अस्पताल दःगु नपां नगरपालिकां न्ह्याकिगु खवप अस्पतालं खवप देया जनतां व देशं देछीया जनतां भिंकः बांलाक उपचार काय दै धायो दिल ।

भक्तपुर क्यान्सर अस्पतालया कार्यकारी निर्देशक प्रा. डा. विष्णु दत्त पौडेल कोभिड मपुंकः पाडः तय्गु ज्या खवप नगरपालिकां तस्कं बांलाकः यागु खाँ कुल दिसे भक्तपुर क्यान्सर अस्पताल्यु डि.एम. अन्कोलोजीया ज्या इवः न्ह्याकः च्वंगु दः धायोदिल ।

भक्तपुर अस्पतालया मे.सु.डा. सुमित्रा गौतमं भक्तपुर अस्पतालता छगु ब्वसेलागु अस्पताल काथं हछ्याय्ता खवप नगरपालिकां यागु ग्वाहालीया खाँ कुल दिसे खवप अस्पताल धिसिलाय्मः दक सुवः बियो दिल ।

सच्छिगु खप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

अथेहे स्वास्थ्य कार्यालय भक्तपुरया प्रमुख कृष्ण बहादुर मिजारं खप नगरपालिकां थःपुं नगरबासी पिनिगु सेवाया निति मंदिकक हज्याड च्वंगु खाँ व्याकसे थजगु ज्या खप अस्पतालं स्वास्थ्य सुविधात ताँ तां यंकय्म धायोदिल ।

शहीद धर्मभक्त राष्ट्रिय अड्ग प्रत्यारोपण केन्द्र भक्तपुरया कार्यकारी निर्देशक डा. पुकारचन्द्र श्रेष्ठ नेपः या सरकारया भरय् जक मच्चसैं जनताया ग्वाहालीं दय्कगु अक्सिजन प्लान्ट दय्कः कोरोना भ्वल्वयया इलय् यागु सेवा तस्कं च्वछाय् बहजु धायो दिल ।

शहीद धर्मभक्त राष्ट्रिय अड्ग प्रत्यारोपण केन्द्र १३०म्हा स्वयो अपः ल्वगिपिनिगु न्हिं न्हिं डायलासिस यायां वयो च्वंगु, ७७ जिल्लाया मृगौला ल्वयया ल्वगित थाना उपचार यो वड्गु ल्या पिब्वसे वयकलं खप नगरपालिका पाखं चायकगु खप अस्पताल्य निःशुल्क डायलासिस सेवा न्ह्याकय्ता थमनं ग्वाहालीयाय्गु बचं बियो दिल ।

ज्या इवः सं खप अस्पतालया डा.रत्नसुन्दर लासिवां

खप अस्पतालया प्रगतिप्रतिवेदन व खप अस्पताल भवन निर्माण आयोजना प्रमुख विजय राम कोजुं खप अस्पताल भवन निर्माणया कार्य प्रगति नपां थी थी खाँ स्पष्ट याड दिल । नपां वडा नं ७ या वडाध्यक्ष उकेश कवां नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

खप नगरपालिकाया वार्षिकोत्सवया लसताय् ग्वसः ग्वगु उगु ज्या इवः या मू पाहाँ विजुक्छं (रोहित) जुं खप नगरपालिकाया प्रकोप व्यवस्थापन कोष व खप अस्पताल्य अक्सिजन प्लान्ट दय्केता डागू लाख तका निसैं व स्वयो अपः धेबा बियो ग्वाहाली यापुं संघ संस्थाता हः ना पौ लः ल्हाडः दिल ।

पाहाँ सांसद गोसाईं जुं कोभिड १९ मपुंक पाडः तय्गुलि ज्या साड्दय्पुं कर्मचारीपिन्ता हः ना पौ लः ल्हाडः दिलसा ज्या इवः या सभापति प्रमुख सुनिल प्रजापतिजुं खप नगरपालिकाया हिम्हा कर्मचारीपिन्ता दसिपौ नपां नगद सिरपा नं बियो दिल ।

औपचारिक ज्या इवः लिपा ज्या इवः या मू पाहाँ नपां पाहाँपिसं खप अस्पताल भवन, ब्रम्हायणी च्वंगु खप अस्पताल कोभिड युनिट व छाती पुनः स्थापना केन्द्र भायो स्वयो दिल ।

प्रधानाध्यापकपुं मुंकल

मंसिर २८ गते

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया मू पाहाँल्य खप नगर दुनय् ब्वनय्कुथि चाय्कः च्वंपुं सामुदायिक व संस्थागत ब्वनय् कुथिया प्रधानाध्यापक पुं बुधवार खप नगरपालिकाया सभाकक्ष सं मुंकल ।

उगु भेलासं नगर प्रमुख प्रजापति जुं खप नगरपालिकां याड वयो च्वंगु ज्या देशां देछिसियालागिं ब्वस्य लागू खायँ बय बय जुयो च्वंगु खाँ व्याकसे म्हेगया अनुभव ज्वड थौं ज्या याय्गु अलय् थौंया ज्यां कन्हेया विकास याय्गु मतिं हज्याड च्वडागु खाँ काडः दिल ।

वयकलं खप नगरपालिकां न्ह्यागु नं ज्यायाय् बलय् उगु विषयया सः स्युपुं विज्ञपुं नपां सल्हाबल्हा याडः हज्याडः च्वडागु खाँ कुलदिसे खप नगरय् शैक्षिक स्तर च्वजाय्केता ब्वनय्कुथि अजनं मेहनत याय् मः धायोदिल ।

समाजय् बांलागु ह्युपा ह्युगु खः सा थाकुगु काथं मछिगु ई नपां ल्वाडः पंगः तः चिड्क हज्याय्फय्के मः धायो दिसे वयकलं खपय सामुदायिक ब्वनय् कुथिया शैक्षिक स्तर तस्कं च्वः जायो वगु खाँ काडः दिल ।

अथेहे खप नगरपालिका वडा नं.७ या वडाध्यक्ष उकेश कवां नं खप दे शैक्षिक गन्तव्य काथं हज्याडः च्वं बलय अपनं पंगः तः नं दाँ वगु खाँ व्याकसे प्रि-एसइडया लिधंसाय् ब्वनामिपिन्ता एस इ इ परीक्षाकाय् फःसा शैक्षिक गुणस्तर अज च्वःजाइ धायो दिल ।

खप नगरपालिका नगर शिक्षा शाखाया कृष्ण प्रसाद कर्माचार्य जुं खप नगरपालिकां हिंछगू व हिंन्चगू तगिंया छात्रवृत्ति परीक्षा कायो थ्यं मथ्यं ३० लाख स्वयो अपः छात्रवृत्ति इय धुंगु खाँ व्याकसे नगरपालिकां स्थानीय पाठ्यक्रमया अभिमुखीकरण तालिमत न्ह्याकय् तांगु खाँ नं ब्याक दिल ।

ज्या इवः सं गणेश मा. वि. भार्वाचोया प्र.अ. नपां संयुक्त परीक्षा समितिया प्रतिनिधि गणेश राम थुसा, मेधा मा.वि.या प्र.अ. गंगाधर हाडा, इसानया प्रतिनिधि कृष्ण राम त्वानाबासु, प्याब्सनया प्रतिनिधि शिव कुमार कोजु, एन प्याब्सनया शिव कृष्ण कवां, आधारभूत परीक्षा समितिया दिपक माकपिसं नं रचनात्मक सुभावा बियो द्यूगु खः ।

नगर प्रमुख प्रजापतिजु विज्ञान प्रदर्शनी सं

पुस ३ गते

खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं खवप नगरपालिकाया गवसालय खवप कलेज देकोचाय् जूयो चवंगु ब्वनय्कुथि ब्यागु विज्ञान प्रदर्शन स्वयो दिल । उगु ब्वज्यासं खवप नगरदुनयया खवप मा.वि., बासु मा.वि., मेघा मा. वि तारा मा. वि., श्रीपद्म मा.वि., वागीवरी मा.वि., एभरेष्ट इङ्गलिश स्कूल, अक्सफोर्ड प्राक्टिकल स्कूल व इमेज स्कूल याडः गुगू ब्वनय्कुथिं ब्वति कःगु खः सा उगु प्रदर्शनी दकलय् चवजःगु ब्वनय्कुथिता ल्यज्या याडः प्रदेशस्तरीय विज्ञान प्रदर्शनी ब्वति काय्के छवै । छन्हूया उगु प्रदर्शनी सं नेद्वस्वयो अपः ब्वनामिपिसं स्वःवगु खः ।

स्वास्थ्य कः मि पुं सामाजिक कार्यकर्ता थें जुयमः

पुस ८ गते

खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं स्वास्थ्य कः मि पिन्ता सामाजिक कार्यकर्ता थें समाजया ग्वाहालीमि व बांलागु ब्यवहार याडपुं भिंपुं मनू जुयमः धायोदिल ।

खवप नगरपालिकां छैं छैं नर्सिङ न्ह्याकगुया तातुना काड दिसे आनाया अनुभवत चवयो तय् फःसा समाजया छापा लुइगु खॉ ब्याकसे वयकलं समाजया सेवा याय्गु उद्देश्य ज्वडः हज्याड चवंपुं नर्सिपिसं याडः चवंगु ज्या व खवप नगरया ज्या संसारं स्वयो चवंगुलि

भीसं भन भन बांलाक ज्या याडः क्यनय् फय्के मः धायोदिल ।

अथेहे खवप अस्पतालया डा. रत्न सुन्दर लासिवा जुं वडास्तरे स्वास्थ्य शिक्षा बारे अभिमुखीकरण न्ह्याक जनता ग्वाकय्ता नर्सिपिसं बांलागु भूमिका स्हित वडा नपां मिलय् जुयो ज्या याय्मः धायो दिल ।

अथेहे खवप अस्पतालया ब्यवस्थापक विश्वजित प्रजापति जुं छैं छैं नर्सिपिनिपाखं जुयो चवंगु तथ्यांक सङ्कलन अभ् ब्यवस्थित याय्मः धायो दिल ।

उगु ज्या इवः सं छैं छैं वडाया नर्सिपिसं मंसिरेया लच्छीया प्रगति प्रतिवेदन पिब्वत ।

सांस्कृतिक बाद्यवादन पाखं राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय लागाय् म्हासिइका पिब्वय फै

पुस ६ गते

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया मू पाहाँल्य् खप नगर दुनयया हिगूंतु वडाया सांस्कृतिक गुरुपुं खप नगरपालिकाया सभा कक्ष मुंकल ।

ज्या इवः सं प्रमुख प्रजापति जुं खप नगरपालिकां कला- -संस्कृति म्वाकः तयूता दायँ दायँ पतिकं गुन्हिपुन्ही व सापारुया लसताय सांस्कृतिक विधायी ल्यज्या याडः सिरपा बियगु नपां दायँ दायँ पतिकं छताजि बाजाया धिं धिं बल्ला याय्गु निर्वाचन घोषणा -पत्रखय् च्वयो तः काथं छ्यलयूता राय सुभावा कायूता थुगु मुंज्या याडागु खाँ ब्याकसे थ्वनं न्हा धिमाय बाजा, धौ बाजा, बाँसुरी बाजा, पछिमा बाजा धिं धिं बल्ला याय् धुंगु खाँ कुल दिल ।

खप नगरपालिकां न्ह्यागु नं ज्या जनताया सल्लाह व ग्वाहाली काथं जुयो च्वंगु खाँ ब्याकसे वयकलं निर्वाचनय् बियागु बचं काथं नगरपालिकां कासाया धिं धिं बल्ला याडः च्वडागु खाँ नं काडः दिसे ब्वनय्कुथि ब्यागु कासाया धिं धिं बल्लासं ६० गू स्वयो अपः ब्वनय्कुथितय्सं ब्वति कःगु लयूताया खाँ खः धायोदिसे थुगु वः(हप्ता) ता कासाया महोत्सव काथं काय्मः धायो दिल ।

वयकलं खप नगरपालिकां देया ब्वस्यलागू नगरपालिका काथं ज्या साडः वयो च्वंगु खाँ स्वाडः दिसे नगरबासीपिन्ता शिक्षा, काया थें सांस्कृतिक वाद्य बादनया लिधंसाय् राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय लागाय् म्हासिइका पिब्वयता मःगु जनशक्ति ब्वलांकयूता इलय

ब्यलय् थीथी धिं धिं बल्ला याडः, वयागु खः धायोदिल ।

उपप्रमुख रजनी जोशी जुं खप देता सांस्कृतिक राजधानी काथं हछ्याडः यंकय् मः धायोदिसे नगरया कला, संस्कृति, सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तयो कन्हेया दिनयें सांस्कृतिक नगरी काथं हछ्यायगु बिचः दःगु खाँ प्वकः दिल । वयकलं नगरपालिकां जनताया सल्लाह व साथ ग्वाहाली कायो विकास निर्माणया ज्या निसें सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तयगु ज्या इवः हज्याकः वयागु खाँ ब्याकसे थुगुसी याडगु बाजाया धिं धिं बल्लाता मःगु सल्लाहत बियो द्यूगुलिं सुभाय् देछायो दिल ।

ज्या इवः सं वडा नं. ९ या वडाध्यक्ष रबिन्द्र ज्याख्वःजुं योमारी पुन्हीया लसताय खप नगरबासीपुं अपलं लयूतायो ब्वतिकायो भःगु खाँ कुल दिसे सांस्कृतिक गुरुपिसं त्वालय्-त्वाय् सल्लाह याडः सांस्कृतिक बाजात ल्यंकः म्वाकः तयूता छु छु बाजाया धिं धिं बल्ला यासा बांलाइ धाय्गु सुभावा कायूता थुगु मुंज्या यागु खाँ ब्याकः दिल ।

खप नगरपालिका वडा नं. ५ या वडाध्यक्ष योगेन्द्र मान बिजुकुछें जुं व प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत कृष्ण गिरी नं उपस्थित जुयो द्यूगु उगु ज्याइवः सं सांस्कृतिकगुरुपुं पञ्चलाल लाछिमस्यू, तुल्सिकाजी मानन्धर, इन्दिरा लाछिमस्यू, केदार किजु, कृष्ण भक्त खत्री, कमला चगुथि, विष्णु प्रसाद प्रजापति, कृष्ण कुमार सुवाल, रामभक्त कर्माचार्य पिसं थः थः गु बिचः प्वकः द्यूगु खः ।

शिक्षा ज्यासाडः नइपुं जनतां काय् फैगु जुयमः

वागीश्वरी कलेज अफ म्यानेजमेन्ट्य बी.बी.ए. ज्या इवः सं भर्ना जू वपुं ब्वनामिपिन्ता अभिमुखीकरण याय्गु ज्या इवः सं पूर्वाञ्चल विश्व विद्यालयया सम्बन्धनय् न्ह्याकगु उगु कलेज व्यवस्थापन समितिया नायो भाजु नपां ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं वागीश्वरी दांकः भिंकः बांलाक शिक्षा विय्गु

नं हज्याय् मः धायो दिल ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालय एमबीए, एम बी एम् केन्द्रीय व्यवस्थापन विभागया सहायक निर्देशक डा. बलराम दुवालं बी बी.ए. कार्यक्रमता बैक्य जागीर नय्गु सङ्काय काथं जक मस्वसें उद्यमीया लागाय् नवप्रवर्द्धनया लागिं थः तयार जुयगु काथं ब्वनय् मः धायो दिल ।

वागीश्वरी कलेजया कजि ज्ञान सागर प्रजापति जुं वागीश्वरीया इतिहास काडः दिसे आत्मनिर्भरता हे प्रगतिया लक्षण खः धायो दिल । वागीश्वरी कलेज अफ म्यानेजमेन्टया प्राचार्य कृष्णप्रसाद धन्छाया सभानायोलय् क्वचःगु ज्या इवः कलेजया प्राचार्य धनकुमार श्रेष्ठ व शिक्षक बबलु कुमार रावतं नं न्वचु तयो द्यूगु खः । अथेहे वागीश्वरी कलेजया ब्वनामिपुं ख्वप नगरपालिकाय् वयो स्थानीय तहया शैक्षिक व प्रशासकिय व्यवस्था सम्बन्धी अध्ययनया लागिं अवलोकन यो वल ।

उगु ज्या इवः सं उपप्रमुख रजनी जोशी व प्रशासकीय अधिकृत दामोदर सुवालं मःगु

तातुना ज्वडः चायकगु खाँ ब्याकसे ब्वनामि पुं देशभक्त अनुशासित याय् मःगु नपां अन्तर्राष्ट्रिय नपां नं धिंदिं बल्ला याय् फय्केता हज्याय्मः धायो दिल ।

जानकारी बियो द्यूगु खः ।

बि.ए. नेगूगु व स्वंगूगु तगियां ४५ म्हा ब्वनामिपु. व कलेजया शिक्षकपुं भःगु खः ।

छुं नं विदेशी दातृ संस्थां बिइगु सशर्त अनुदानत मक सें थः हे दानय् फय्क हज्याय्गु सिद्धांत कः घाड हज्याडः च्वंगु ख्वप नगरपालिकां तः मि पिसं जक काय् फैगु शिक्षा व स्वास्थ्य सुविधा ज्या साडः नैपुं ज्यापु ज्यामिपिसं काय् फय्केगु काथं हज्याडः च्वंगु दः धायो दिल ।

भारतीय शैक्षिक संस्थानय् भर्ना याइगु इलय् नेपः या शैक्षिक संस्थाय् बन्द हडताल, तालाबन्दी थजगु गैर राजनैतिक ज्यात याइपुं तः तः हांगु दलया विद्यार्थी संगठनतय्सं याडः नेपः या ब्वनामिपिसं नेपः या शैक्षिक व्यवस्थाप्रति वितृष्णा ब्वलांकः ब्यूगु खाँ कुल दिसे वयकलं ब्वनामिपिसं ब्वनय्गु नपां नपां समाजय् ह्यूपा ह्यूगु ज्याखय्

खप नगरया ब्वनय् कुथि ब्यागु कासा न्ह्यातः

पुस ५ गते

खप नगरपालिकाया दायँ दायँ सं ग्वसः ग्वयो याइगु खप नगरब्यागु ब्वनय्कुथि तय्गु दश्वी जूगु कासाया धिं धिं बल्ला ज्या इवः या उलेज्या नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नायोभाजु, वरिष्ठ राजनीतिज्ञ नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) जुं याडः दिसे वयकलं ज्याइवः तस्कं धिसिलाक पूवानय् मः धाय्गु कामना याडः दिलसा कासा शिक्षाया छगू अभिन्न अङ्ग खः धायो दिल ।

कासाया लागाता राजनीतिं तापाक्क तयमज्यू धायोदिसे नायो भाजु रोहित जुं समाजवादी दे क्यूवा कासाखय् यक्व च्वजःगु दे खः धायो दिल नपां स्वास्थ्य अनुशासन, देया स्वतन्त्रता व सार्वभौमिकता रक्षायानितिं कासामिपुं कासाखय् ब्वति काय् मःगु खाँ ब्याकसे मू पाहाँ रोहित जुं ब्वनय् कुथिया इलय् निसें हे ब्वनामिपिन्ता बांलाक सय्कः सिइक थुइक ल्यय्फःसा राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय कासामिपुं ब्वलांकय्ता घ्वासा जुइगु खाँ नं ब्याक दिल ।

ज्या इवः या सभा नायो नपां खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं खप देशं हे राष्ट्रिय व अन्तराष्ट्रिय कासामिपुं रेफी ब्वलांकय्गु खप नगरपालिकाया तातुना खः धायो दिसे कासाखय् ब्वतिकाय्गु मन लय्ताय्केगु व हायँ पुकेता जक मखुसँ अनुशासन व मित्रताया लागिं नं खः धायो दिल ।

वयकलं कासा हज्याकय्ता खप नगरपालिका ९,८ लिबाली कासाया कभर्ड हल दय्कागुलि कासा न्ह्याकःच्वंगु, वडा नं १० या बेखाल कभर्डहल दय्कच्वंगु नपां महेश्वरी कासा ख्यः व साहिदस्मृति कासा ख्यः नं दय्केगु इवलय् हे लाडः च्वंगु खाँ ब्याक दिल ।

अथेहे वागमती प्रदेश सभाया दुजः सुरेन्द्र राज गोसाईं जुं ब्वनय्कुथिया जीवनय् ब्वनय्गु नपां कासा व सिर्जनात्मक ज्या इवःत नं नपां यंकय् मःगु खाँ ब्याकसे कासा सर्वसधारणया काय् म्हाय् पणिगु अधिकारया विषय जुयमः धायोदिसे धात्यूगु प्रजातन्त्र छ्यलयगु खः सा शिक्षा, स्वास्थ्य व कासाता ब्वनामिपिनिगु अधिकारया विषय दय्के मः नपां ब्वनय्कुथि व कलेजय् छलफलया

बिषय दय्क: शिक्षित याय् म: धायो दिल ।

उप-प्रमुख रजनी जोशी कासाखय् त्या बु स्वाभाविक ख: अथेनं अनुशासन व मित्रताया नितिं ब्वतिकाइगु जुयम: धायो दिल ।

खवप नगरपालिका वडा नं १ या वडाध्यक्ष नपां खवप नगरपालिका खेलकुद समितिया कजि श्यामकृष्ण खत्री जू खवप नगर दुनयया ब्वनय्कुथि ब्यागु कासाया धिं धिं बल्ला सं भलिबल टेबुल टेनिस, उसु, पोर्टबल, कबड्डी, तेक्वाण्डो, कराते, एथ्लेटिक्स, ब्याडमिन्टन, जिम्नास्टिक, फुटसल, खोखो, चेस, कसिमला पाय् याड : १४ गू कासाखय् धिं धिं बल्ला जुइगु खाँ ब्याक दिल ।

गोमारी, सुकुलढोका, त: माही, नासमना, भार्वाचो जुयो सहिद स्मृति कासा ख्यलय् थ्यंक सभा जूगु ख: ।

उलेज्या ज्या इव: सं निर्णायक पाखं भलिबल कासाया राष्ट्रिय रेफी रुकेश शाही, प्रशिक्षकपाखं बासु मा.वि. पुनेन्द्र प्रसादकुसी व कासामिपिनिपाखं ब्वनामि रितिका महर्जनं कासाता मर्यादित ब्यवस्थित व अनुशासित ढंगं न्ह्याकय्गु शपथ ग्रहण यागु ख:सा उखुनुं हे जिम्नास्टिक कासा नं क्यंगु ख: ।

नगरया ब्वनय्कुथि ब्यागु कासाया धिं धिं बल्ला क्वचाल

पुस ९ गते

नेपाल मजदुर किसान पार्टीया छ्याञ्जे नपां संघीय सांसद प्रेम सुवालया मू पाहाँलय् खवप नगरपालिकाया ग्वसालय् जूगु पुस ५-९ गतेतक जूगु खवप नगरदुनयया ब्वनय्कुथि ब्यागु कासाया धिं धिं बल्ला क्वच:गु ज्या इव: सं त: लापुं कासामिपिन्ता पदक व सिरपा ल: ल्हाय्गु ज्या इव: सहिदस्मृति कासा ख्यलय् जुल ।

उगु ज्या इव: सं सांसद सुवाल जुं कासाता मौलिक हक

ज्या इव: सं वडाध्यक्षपुं उकेश कवां(७), उपेन्द्र सुवाल (४), भक्तपुर जिल्ला कबड्डी संघया नायो विनोद प्रजापति, भक्तपुर जिल्ला खेलकुद विकास समितिया नायो दिपक थापा व ८ वडाया दुज: राम सुन्दर बासीपिसं थ:थ: गु विच: प्वंक: द्यूगु ख: ।

ज्या इव: उलेज्या ह: नयँ खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया न्ह्यलुवाय् थीथी ब्वनय्कुथिया शिक्षक, ब्वनामि, खेलकुद संस्थाया पदाधिकारीपुं, थीथी बाजा पुच:, नगरपालिकाया कर्मचारी, कासा प्रेमी पुं दुथ्यागु ग्याली दतात्रयं न्ह्याक: उलेज्यायासे

सच्छिगु खप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

काथं संविधानय् हे ब्यवस्था याय् मःगु खाँ ब्याकसे गुकी सकल नेपःमि पिसं कासा म्हेतय् दैगु अवस्था ब्वलानिगु खाँ ब्याकसे सार्वभौमिकता नपां स्वाय् मःगु खाँ काडः दिल ।

वयकलं देशय् देसी सः महःसैं बेवास्ता याडः विदेशं न्याय मायक ब्यूम्हा कृषि मन्त्री राजिनामा बियमः धायो दिल ।

ज्या इवः सं सभापति नापं प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं ख्वप नगरपालिकां पुस ५ गते निसैं ९ गते तक थी थी कासाया ग्वसः ग्वयो फुक्क वडाय् कासाया धिं धिं बल्ला न्ह्याकः कासाया महोत्सव डाय्कगु खाँ ब्याकसे उगु कासात देशं दुनय् व देशं पिनय्या पर्यटकपिसं स्वयो द्यूगु खाँ नं काडः दिल ।

वयकलं स्थानीय तहया निर्वाचनय् नेमकिपां पिब्वगु घोषणा पत्रपाखं वचं वियागु काथं दाच्छिया छगू अन्तरनगर कासाया धिं धिं बल्लायाय्गु प्रतिबद्धता काथं थुगुसी खो खो याय्गु खाँ ब्याक दिल ।

कासाया धिं धिं बल्लां देशभक्त नागरिक ब्वलांकः अनुशासित कासामिपुं ब्वलानिगु विश्वास प्वंकः दिल ।

वागमती प्रदेशया सभासद सृजना सैजुं ब्वनामिपिनिगु विकासया लागिं क्वथाय् जक च्वडः मफैगुलिं कासाखय् नं ब्वति कायो चाकली विकास याडः मिसामस्तय्सं आत्मरक्षायानितिं ग्वाहाली जुड्गु खाँ ब्याक दिल । विश्वकप भतिंग्वारा कासा कतारया स्टेडियम दय्केगु इवल्य थ्यं मथ्यं १९४६ म्हा नेपः मि पिनिगु ज्यान वांगु खाँ कुलदिसे नेपः या सरकारं कासाता हदाय् तयो ज्या सानय् मफैगुलिं

कुं खिडः दिल ।

ज्या इवः सं युवा तथा खेलकुद समितिया कजि वडा नं. १ या वडाध्यक्ष श्याम कृष्ण खत्री जुं न्हँगु पुस्ताता विकृतिं तापाक्क अनुशासित याडयंकेगु चुनावया घोषणापत्रता मार्ग निर्देशक काथंकायो दायें दाँसैं थजगु ज्या इवः न्ह्याक वयागुली थुगुसी ७९ ब्वनय्कुथिं २५९ म्हा कासामिपिसं १४ गू कासाखय् ब्वति कःगु लि ९०३ म्हा कासामिपिन्ता मेडल व १९४० दसि पौ ब्यूगु खाँ ब्याक दिल ।

अथेहे राष्ट्रिय भलिबल कासाया स्यनामि विनोद चरण रायं थुगु ज्या इवः सं ख्वप नगरपालिका शिक्षा संस्कृति, स्वास्थ्य, सम्पदा म्वाकः तय्गुलिं थें हे कासा खय् नं ख्वप मोडेल काथं विकास यागुलिं लय्ता प्वंकः दिल ।

वडाध्यक्ष उकेश कवां (७) जुं १४ गू कासाया तःलापुं कासामि पिनिगु लिच्वः काडः दिलसा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत कृष्ण गिरीं सुभाय देछायो दिल ।

मू पाहाँ सांसद सुवाल जुं कासाखय् तः लापुं कासामिपुं व ब्वनय्कुथित पदक व दसिपौ लः ल्हाडः ब्यूगु खः सा वागमती प्रदेश सभासद सृजना सैजुं करँतिया काँटा क्यपुं कासामि पुत्रः ता मतिनाया चिं लः ल्हाडः दिल ।

ज्या इवः या सभानायो नपां नगर प्रमुख प्रजापति जुं कासाखय् ब्वति कःपुं ७९ ब्वनय् कुथि याय् पिन्ता कासाया सामग्री लः ल्हाडः दिल ।

વિજ્ઞાન પ્રદર્શની સં પ્રમુખ પ્રજાપતિ જુ
(૨૦૭૧ પુસ ૩ ગતે)

સ્વાસ્થ્ય કાર્યકર્તાપિન્તા અભિમુખીકરણ જ્યા ઇવઃ
(૨૦૭૧ પુસ ૪ ગતે)

ब्वनयकुथि ब्यागु कासाया धिं धिं बल्ला ज्या इवः उलेज्या

(२०७९ पुस ५ गते)

ब्वनयकुथि ब्यागु कासाया धिं धिं बल्लाया सिरपा लः ल्हाय्गु ज्या इवः

(२०७९ पुस ९ गते)

